

Vliv genderové nerovnosti na mezinárodní konkurenceschopnost Ománu

Bakalářská práce

Studijní program:

B0488A050006 Mezinárodní ekonomické vztahy

Studijní obor:

Mezinárodní obchod

Autor práce:

Matyáš Kleistner

Vedoucí práce:

doc. Ing. Aleš Kocourek, Ph.D.

Katedra ekonomie

Zadání bakalářské práce

Vliv genderové nerovnosti na mezinárodní konkurenceschopnost Ománu

Jméno a příjmení: **Matyáš Kleistner**
Osobní číslo: E19000181
Studijní program: B0488A050006 Mezinárodní ekonomické vztahy
Specializace: Mezinárodní obchod
Zadávací katedra: Katedra ekonomie
Akademický rok: **2021/2022**

Zásady pro vypracování:

1. Stanovení cílů a formulace výzkumných otázek.
2. Charakteristika genderových nerovností v ekonomice.
3. Analýza dopadů genderové nerovnosti na makroekonomické ukazatele.
4. Komparativní analýza postavení Ománu mezi arabskými zeměmi.
5. Formulace závěrů a zhodnocení výzkumných otázek.

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy:
Forma zpracování práce:
Jazyk práce:

30 normostran
tištěná/elektronická
Čeština

Seznam odborné literatury:

- GHOUSE, S. M., G. MCELWEE and O. DURRAH, 2019. Entrepreneurial Success of Cottage-based Women Entrepreneurs in Oman. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, **25**(3): 480-498. ISSN 1355-2554.
- GHOUSE, S. M., G. MCELWEE, J. MEATON and O. DURRAH, 2017. Barriers to Rural Women Entrepreneurs in Oman. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, **3**(6): 998-1016. ISSN 1355-2554.
- KHAN, F. and M. FERNANDEZ-CARAG, 2016. Gender Parity and Equality in the Sultanate of Oman: A Case in Education for the Gulf Cooperation Council Countries. *International Journal of Social Quality*, **6**(1): 67-86. ISSN 1757-0344.
- UNDP, 2020. *Gender Development Index (GDI)* [online]. New York, USA: United Nations Development Programme [cit. 2021-4-27]. Dostupné z: <http://hdr.undp.org/en/content/gender-development-index-gdi>
- WB, 2021. *World Bank Open Data* [online]. Washington: The World Bank [cit. 2021-4-27]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/SL.UEM.TOTL.ZS?locations=OM>
- WEF, 2021. *The Global Gender Gap Report 2021*. Cologny/Geneva, Switzerland: World Economic Forum [cit. 2021-04-27]. Dostupné z: <https://www.weforum.org/reports/ab6795a1-960c-42b2-b3d5-587eccda6023>
- PROQUEST, 2021. *Databáze článků ProQuest* [online]. Ann Arbor, MI, USA: ProQuest. [cit. 2021-09-30]. Dostupné z: <http://knihovna.tul.cz/>

Vedoucí práce:

doc. Ing. Aleš Kocourek, Ph.D.
Katedra ekonomie

Datum zadání práce:

1. listopadu 2021

Předpokládaný termín odevzdání:

31. srpna 2023

L.S.

doc. Ing. Aleš Kocourek, Ph.D.
děkan

doc. PhDr. Ing. Pavla Bednářová, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 1. listopadu 2021

Prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Jsem si vědom toho, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má bakalářská práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědom následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

18. května 2022

Matyáš Kleistner

Anotace

Cílem bakalářské práce na téma vliv genderové nerovnosti na mezinárodní konkurenceschopnost Ománu je odpovědět na otázku, zda úroveň genderové nerovnosti (nebo rovnosti) ovlivňuje mezinárodní konkurenceschopnost, a to se zaměřením na vývoj a současnou situaci v Ománu. První část bakalářské práce je věnována teorii, kde jsou definovány pojmy gender obecně, genderová nerovnost a konkurenceschopnost. Dále jsou zde zmíněny indexy od Světového ekonomického fóra, které monitorují situaci genderové nerovnosti a konkurenceschopnosti v jednotlivých státech. V praktické části je pomocí regresní a korelační analýzy posuzován vztah mezi těmito proměnnými a následně je nastíněna situace ve světě z hlediska rovnosti pohlaví i konkurenceschopnosti s konkrétním pohledem na zmíněný Omán.

Klíčová slova

Genderová nerovnost, konkurenceschopnost, Omán, index, regresní analýza.

Annotation

The aim of the bachelor thesis on the impact of gender inequality on the international competitiveness of Oman is to address the question, whether the level of gender inequality (or equality) affects the international competitiveness, with a special focus on the development and current situation in Oman. The first part of the bachelor thesis is devoted to the theory, where the concepts of gender in general, gender inequality and competitiveness are defined. Indexes from the World Economic Forum, which monitor the situation of gender inequality and competitiveness in individual countries, are also mentioned. The practical part uses regression and correlation analysis to assess the relationship between these variables and then outlines the situation in the world in terms of gender equality and competitiveness with a specific view of the Oman.

Key Words

Gender inequality, competitiveness, Oman, index, regression analysis.

Poděkování

Tímto bych rád poděkoval vedoucímu mé bakalářské práce doc. Ing. Aleši Kocourkovi, Ph.D. za odborné vedení, rady a hlavně čas, který mne při řešení dané problematiky věnoval.

Obsah

Seznam zkratk	11
Seznam tabulek	12
Seznam obrázků	12
Úvod	13
1. Genderová nerovnost	14
1.1 Rozdíl mezi pohlavím a genderem	15
1.2 Global Gender Gap Index	15
1.2.1 Metodika měření genderových nerovností	16
1.2.2 Struktura Gender Gap Indexu	17
1.3 Vývoj genderových nerovností dle Global Gender Gap Reportu	20
1.4 Podpora genderové rovnosti v OSN a v EU	22
1.4.1 Organizace spojených národů	22
1.4.2 Evropská unie	25
2. Konkurenceschopnost	Error! Bookmark not defined.
2.1 Global Competitiveness Index	28
2.1.1 Struktura Global Competitiveness Index	29
2.2 Vývoj konkurenceschopnosti dle Global Competitiveness Reportu	32
2.3 Podpora konkurenceschopnosti států mezinárodními organizacemi	32
2.3.1 Světová banka	33
2.3.2 Evropská unie	34
2.3.3 OECD	35
3. Metodika výzkumu	37
3.1 Regresní analýza	37
3.2 Korelační analýza	37
3.3 Odhad koeficientů lineární regresní funkce	38
3.4 Vztah struktury GCI s GGGI	38
4. Vliv genderové nerovnosti na konkurenceschopnost	40
4.1 Výpočet vlivu genderové rovnosti na konkurenceschopnost	44
5. Vliv genderových nerovností na konkurenceschopnost Ománu	45
5.1 Ekonomická oblast	46
5.2 Oblast zdraví	48
5.3 Oblast vzdělání	49
5.4 Politická oblast	51
Závěr	53
Seznam použité literatury	54

Seznam zkratk

WEF	Světové ekonomické fórum
GGGR	Global gender gap report
GCI	Global competitiveness report
OSN	Organizace spojených národů
EU	Evropská unie
WHO	Světová zdravotnická organizace

Seznam tabulek

Tabulka 1: Dosažené vzdělání	18
Tabulka 2: Ekonomická účast a příležitosti	19
Tabulka 3: Zdraví a přežití.....	19
Tabulka 4: Politické zmocnění	20
Tabulka 5: Programy pro genderovou rovnost EU	26
Tabulka 6: Vhodnost prostředí.....	30
Tabulka 7: Lidský kapitál	30
Tabulka 8: Trhy.....	31
Tabulka 9: Inovační systém	31
Tabulka 10: Vztah oblastí a subindexů GGGI a GCI.....	39
Tabulka 11: Vztah ekonomické oblasti v GGGI a GCI v Ománu	47
Tabulka 12: Vztah oblasti zdraví v GGGI a GCI v Ománu.....	48
Tabulka 13: Vztah oblasti vzdělání v GGGI a GCI v Ománu	50
Tabulka 14: Vztah politické oblasti v GGGI a GCI v Ománu.....	52

Seznam obrázků

Obrázek 1: Vývoj genderové nerovnosti v letech 2006–2021	21
Obrázek 2: Vývoj konkurenceschopnosti	32
Obrázek 3: Vztah genderové nerovnosti a globální konkurenceschopnosti	40
Obrázek 4: Průřezová analýza vztahu globální konkurenceschopnosti a genderové nerovnosti.....	44
Obrázek 5: Vývoj globální konkurenceschopnosti a genderové nerovnosti v Ománu a Nikaragui	45

Úvod

V dnešním světě jsou jednotlivé státy velmi úzce propojeny, a to hlavně ekonomicky, což podporuje rozvoj ve světě a umožňuje celosvětový růst životní úrovně obyvatel. Pro úspěšnost dané ekonomiky při globalizaci musí zmíněná ekonomika podporovat konkurenceschopnost od jednotlivců až po konkurenceschopnost celé země. Proto se státy vzájemně podporují prostřednictvím mezinárodních organizací, pod kterými i vystupují vůči třetím státům.

Jiným frekventovaným tématem je genderová nerovnost ve světě, kterou se vlády a mezinárodní organizace snaží potlačit a docílit genderové rovnosti OSN stanovila samostatný cíl k dosažení udržitelného rozvoje právě ukončení genderové nerovnosti.

Protože jak konkurenceschopnost, tak i genderová nerovnost jsou velmi aktuální a hojně diskutovaná témata, nikdo se zatím nezaobíral otázkou, zda právě genderová rovnost má vliv na konkurenceschopnost a případně jak velký. Bakalářská práce proto zkoumá otázku, zda genderová rovnost ovlivňuje konkurenceschopnost dané ekonomiky a posílení rovnosti pohlaví dokáže zvyšovat konkurenceschopnost.

1. Genderová nerovnost

Genderová nerovnost je problémem ve světě již po celá staletí, čemuž nasvědčují mnohá díla zaměřená na otázku rovnosti pohlaví. Již v roce 1405 vydala De Pizan (1996) knihu „*The Book of the City of Ladies*“ pojednávající o nesmyslném útisku žen a byly zde dány i příklady úspěchů žen. Významný britský myslitel a ekonom John Stuart Mill „*The Subject of Women*“, ve které je nerovnost (jeho vlastními slovy podřízenost (*subordination*)) jednou z největších překážek lidského vývoje. (Stuart, 2016) V této době ženy neměly ani práva volební či vlastnická, což Mill v této eseji ostře kritizuje společně s tvrzením společnosti, jaké by měly ženy být. Mezi prvními ženami žádajícími o volební právo byla Mary Smithová, která v roce 1832 předložila svoji žádost parlamentu Spojeného království. (UK Parliament, 2022) První zemí, ve které ženy získaly volební právo, byl Nový Zéland roku 1893, tedy o 61 let později. O problému genderové nerovnosti se ale v mezinárodním prostředí začíná mluvit především na konci první poloviny 20. století, po konci 2. světové války, během níž ženy mnohokrát prokázaly své mimořádné schopnosti a kvality srovnatelné s muži. Prvními důležitými dokumenty o dodržování rovnosti pohlaví byla „*Charta OSN*“, tedy ustavující dokument OSN, ve které se již v preambuli zavázaly státy k v dodržování lidských práv, mimo jiné tedy i genderové rovnosti: „*My, lid spojených národů, jsouce odhodláni... deklarovat znovu svou víru v základní lidská práva, v důstojnost a hodnotu lidské osobnosti, v rovná práva mužů i žen...*“ (UN, 1945) Nejdůležitějším dokumentem je ale v této souvislosti „*Všeobecná deklarace lidských práv*“, díky které rovnost pohlaví vstoupila do mezinárodního práva v roce 1948. Dalším důležitým krokem k potlačení nespravedlnosti byli 70. léta, kdy rok 1975 byl vyhlášen jako *Mezinárodní rok žen* a rok poté byla vyhlášena Organizací Spojených národů *Dekáda pro ženy*. O další tři roky později, tedy 1979 byla přijata *Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen*. (UN, 2021) V novodobé historii jsou milníky v boji proti genderové nerovnosti jistě roky 2006, kdy Světové ekonomické fórum vydalo první *Global Gender Gap Report*, který se zabývá měřením genderových nerovností ve světě pomocí čtyř ukazatelů. (WEF, 2021) Další důležité datum je 2. července 2010, kdy OSN vytvořilo *OSN Ženy* a představily *Agendu 2030 pro udržitelný rozvoj* přijatou všemi státy OSN roku 2015, která obsahuje sedmnáct cílů udržitelného rozvoje, ve kterém je jako pátý cíl právě rovnost pohlaví. (UN, 2021), (OSN, 2022)

1.1 Rozdíl mezi pohlavím a genderem

Tyto dva pojmy jsou velmi diskutované, a i přesto často chybně zaměňované, neboť mají odlišný význam. Pohlaví je vnímáno v biologické rovině a rozdíly jsou dané již od početí a jsou neměnné. Největší rozdíl tedy spočívá v tom, že pohlaví je dané anatomicky a fyziologicky jako muž a žena. Naproti tomu gender je definován například dle Světové zdravotnické organizace (dále jen WHO) takto: „Gender se týká sociálně konstruovaných charakteristik vlastností žen a mužů, jako jsou normy, chování a role mezi skupinami žen a mužů. Toto je rozdílné od společnosti ke společnosti a tyto charakteristiky lze změnit. (*Gender refers to the characteristics of women, men, girls and boys that are socially constructed. This includes norms, behaviours and roles associated with being a woman, man, girl or boy, as well as relationships with each other. As a social construct, gender varies from society to society and can change over time.*)¹ (WHO, 2022) Jinými slovy gender je sociální konstrukt, který se může v čase změnit vlivem společnosti a nelze jej považovat za synonymum pohlaví.

1.2 Global Gender Gap Index

Mezi nejpoužívanější a nejznámější ukazatele měřící genderovou nerovnost patří „*Global Gender Gap Index*“ (dále pouze GGGI), který vydává Světové ekonomické fórum (dále pouze WEF) ve své „*Global Gender Gap Report*“ (dále pouze GGGR) již od roku 2006. Index je složen ze čtyř hlavních oblastí: ekonomická účast a příležitosti, dosažené vzdělání, politické zmocnění a zdraví a přežití. WEF odůvodňuje zvolení těchto ukazatelů tím, že nejlépe zobrazují situaci v daném státě, jelikož nejsou ovlivněni úrovní rozvinutosti státu. Tyto oblasti WEF v reportu používá již od roku 2006. U každé z oblastí každá země může dosáhnout hodnocení v rozmezí od 0 po 1, kde 1 znamená smazání veškerých genderových rozdílů. Metodika měření genderových rozdílů je koncipována tak, že nezobrazuje

¹ WHO, 2022. *Gender and health, 2022* [online]. Geneva, Switzerland: World Health Organization [cit. 2022-02-05]. Dostupné z: https://www.who.int/health-topics/gender#tab=tab_1

genderové znevýhodnění mužů. Tedy při lepší pozici žen v dané zemi či v dané oblasti ukazuje index (nebo subindex) stále 1 a stát je brán jako bez genderových rozdílů.

Tato každoroční zpráva tedy není výslovným měřítkem genderových nerovností spíše se zabývá znevýhodněním žen napříč těmito ukazateli, což v reportu sama WEF přiznává. WEF každoročně přidává do svého indexu nové země, které splní podmínku dostupnosti minimálně 12 ze 14 měřených dat ze 4 oblastí indexů. Od roku 2006 kdy v indexu bylo měřeno 107 zemí se index rozrostl o 49 na 156. Nejnovějšími členy jsou Afghánistán, Guyana a Nigérie. Dlouhodobě ukazatelé s nejmenším rozdílem jsou indexy dosaženého vzdělání a zdraví s přežitím, kde obojí v GGGR 2021 dosáhli nad 90 %, tedy u zdraví a přežití dosáhlo 96 % a dosažené vzdělání 95 %. Nejhuře je na tom ukazatel politické zmocnění, kde průměr zemí je 22 %. (WEF, 2021)

1.2.1 Metodika měření genderových nerovností

V GGGR je metodika výpočtu genderových nerovností vysvětlena ve 4 krocích. (WEF, 2018)

1. **Převedení na poměry** (*Convert to ratios*): Veškerá data jsou nejdříve převedena na poměry mezi ženami a muži, čímž WEF chce docílit zachycení změny rozdílů mezi muži a ženami namísto měření celkové úrovně. Světové ekonomické fórum dává konkrétní příklad s ministerskými pozicemi: „země s 20 % žen na ministerských pozicích je přiřazen poměr 20 žen k 80 mužům, tedy hodnota 0,25“ (*a country with 20 % of women in ministerial positions is assigned a ratio of 20 women to 80 men, this a value of 0.25*).²
2. **Zkrácení dat na ukazateli rovnosti** (*Data truncation at equality benchmark*): Po vypočtení a získání poměrů jsou následně zkráceny na „*equality benchmark*“, u kterých je dosažení rovnosti bráno, pokud daný ukazatel vykazuje hodnotu 1. Jediná výjimka je

² WEF, 2018. *The Global Gender Gap Report 2018* [online]. Cologny, Switzerland: World Economic Forum [cit. 2021-15-11] Dostupné z: <https://www.weforum.org/reports/the-global-gender-gap-report-2018>

u ukazatelů „Zdraví a přežití“ (*Health and survival*). (The Global Gender Gap report, 2018) Poměr pohlaví při narození je stanoven na hodnotě 0.94 a „Průměrná délka života ve zdraví“ (*Healthy life expectancy*) (The Global Gender Gap report, 2018) má hodnotu 1,06, což WEF vysvětluje větší délkou života žen nežli mužů. Dosažení genderové rovnosti u tohoto ukazatele nastává, pokud žena žije o 5 let déle nežli muž.

3. **Výpočet skóre subindexu** (*calculation subindex scores*): Jednotlivé ukazatele se váženým průměrem spojí v daný subindex. WEF nejdříve vyrovnají jednotlivé směrodatné odchylky, aby se předešlo při zprůměrování jednotlivých ukazatelů chybě v podobě přiřazení větší váhy ukazatelům s vysokou variabilitou či směrodatnou odchylkou. Vydělením směrodatné odchylky každého ukazatele 0,01 určíme, co by přinesla změna směrodatné odchylky o 1 %. Tyto hodnoty se poté použijí jako váhy při výpočtu váženého průměru daných ukazatelů. Tento výpočet zajistí, že každý ukazatel má na subindex stejný dopad. Tímto způsobem ukazatel s menší směrodatnou odchylkou či variabilitou dostává větší váhu nežli ukazatel s větší variabilitou či subindexem.
4. **Výpočet konečného skóre** (*calculation of final scores*): K výpočtu indexu se zprůměrují výsledky dílčích indexů. Výsledek se tedy pohybuje stejně jako u subindexů mezi 0-1, kdy 0 prezentuje absolutní nerovnost a 1 dosažení rovnosti. Tedy čím je stát blíže k 1, tím větší v něm panuje rovnost žen a mužů (resp. genderů). Výsledek se dá také interpretovat procentuálně, tedy výsledek se dá vynásobit 100, aby ukazoval z kolika procent je pozice žen ve společnosti stejná jako pozice mužů. GGGR rovněž sleduje procentuální změnu indexu oproti minulým letům.

1.2.2 Struktura Gender Gap Indexu

Struktura gender gap indexu zůstala po celou dobu od roku 2006 nezměněná. Tvoří ji již výše zmíněné oblasti: ekonomická účast a příležitosti, dosažené vzdělání, politické zmocnění a zdraví a přežití. Tyto oblasti jsou rozděleny do 14 subindexů, kde podmínkou WEF, aby se daná zem dostala do indexu, je poskytnutí dat minimálně k 12 subindexům. (WEF, 2021)

- **Dosažené vzdělání:** Tento ukazatel je s nejmenší nerovností. Celosvětový průměr je 96 %. WEF naměřila u 37 států hodnotu 1, což je jediný ukazatel, u kterého některý ze států smazal rozdíly mezi mužem a ženou. Tento index se skládá ze 4 subindexů, z čehož 3 zachycují přístup ke vzdělání (základnímu, střednímu a terciálnímu). Dlouhodobější schopnost země vzdělávat ženy a muže rovnocenně měří ukazatel míry gramotnosti (*Female literacy rate over male value*). Význam rovného přístupu ke vzdělání především spočívá v možnosti u žen se stejně vzdělávat jako muži a získat stejné vědomosti, které mohou uplatnit při hledání lepší práce a nejsou znevýhodněni nižším vzděláním. (WEF, 2018)

Tabulka 1: Dosažené vzdělání

Subindex	Směrodatná odchylka	Směrodatná odchylka při 1% změně	Váha
Míra gramotnosti (v %)	0,145	0,069	0,191
Zápis do základního vzdělání žen v poměru k mužům (v %)	0,060	0,167	0,459
Zápis do středního vzdělání žen v poměru k mužům (v %)	0,120	0,083	0,230
Zápis do terciárního vzdělávání žen v poměru k mužům (v %)	0,228	0,044	0,121

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z (WEF, 2018)

- **Ekonomická účast a příležitosti:** Oblast ekonomická účast a příležitosti je rozdělena do tří kapitol. Jedná se o účast pohlaví na trhu práce, rozdíl v odměňování a podíl žen a mužů na vyšších pozicích. Účast žen na trhu práce zkoumá rozdíl mezi podíl mužů a žen na trhu práce. Rozdíl v odměňování se měří dvěma subindexy: rovnost mezd za podobnou práci (*Wage equality between women and men for similar work*) (WEF, 2021) a odhadovaný výdělek zachycuje rozdíl v odměňování mužů a žen. Poslední pojem, tedy podíl mužů a žen na vyšších pozicích měří subindexy. Tedy počet žen v rolích zákonodárců, vysokých úředníků a manažerů a subindex odborní a techničtí pracovníci, kteří ukazuje poměr zastoupení mužů a žen na těchto pozicích. (WEF, 2018)

Tabulka 2: Ekonomická účast a příležitosti

Subindexy	Směrodatná odchylka	Směrodatná odchylka při 1% změně	Váha
Poměr žen k mužům v účasti na pracovním trhu (v %)	0,160	0,063	0,199
Mzdová rovnost při podobné práci (škála od 1-7)	0,103	0,097	0,310
Předpokládaný výdělek, PPP (v \$)	0,144	0,069	0,221
Poměr žen k mužům v pozicích zákonodárců, vysokých úředníků a manažerů (v %)	0,214	0,047	0,149
Poměr technických a odborných pracovníků k mužům (v %)	0,262	0,038	0,121

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z (WEF, 2018)

- **Zdraví a přežití:** Pro posouzení třetí oblasti WEF stanovila dva subindexy: Poměr pohlaví při narození se zabývá poměrem narozených dívek a chlapců (*sex ratio birth*). (WEF, 2021) Průměrná délka života ve zdraví pak odhaduje průměrnou délku dožití žen a mužů. Zde se bere také v úvahu násilí, různé nemoci či podvýživa a podobné faktory, které snižují celkovou délku života, jelikož index tyto události nezapočítává do života ve zdraví. (WEF, 2018)

Tabulka 3: Zdraví a přežití

Subindex	Směrodatná odchylka	Směrodatná odchylka při 1% změně	Váha
Poměr pohlaví při narození (v %)	0,010	0,998	0,693
Průměrná délka zdravého života žen v poměru k mužům (v letech)	0,023	0,441	0,307

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z (WEF, 2018)

- **Politické zmocnění:** Posledním pilířem GGGI je politické zmocnění. Tento ukazatel má dlouhodobě nejhorší hodnoty ze všech čtyř oblastí, přesněji 22 % funkcí v aktivní politice vykonává žena. Tato oblast je složena ze tří subindexů: poměr žen v parlamentu, v ministerských funkcích a roky s ženskou hlavou státu. WEF také přiznává, že tento ukazatel je nepřesný z důvodu chybějících dat k podílu žen, které se účastní regionální politiky v jednotlivých státech. (WEF, 2018)

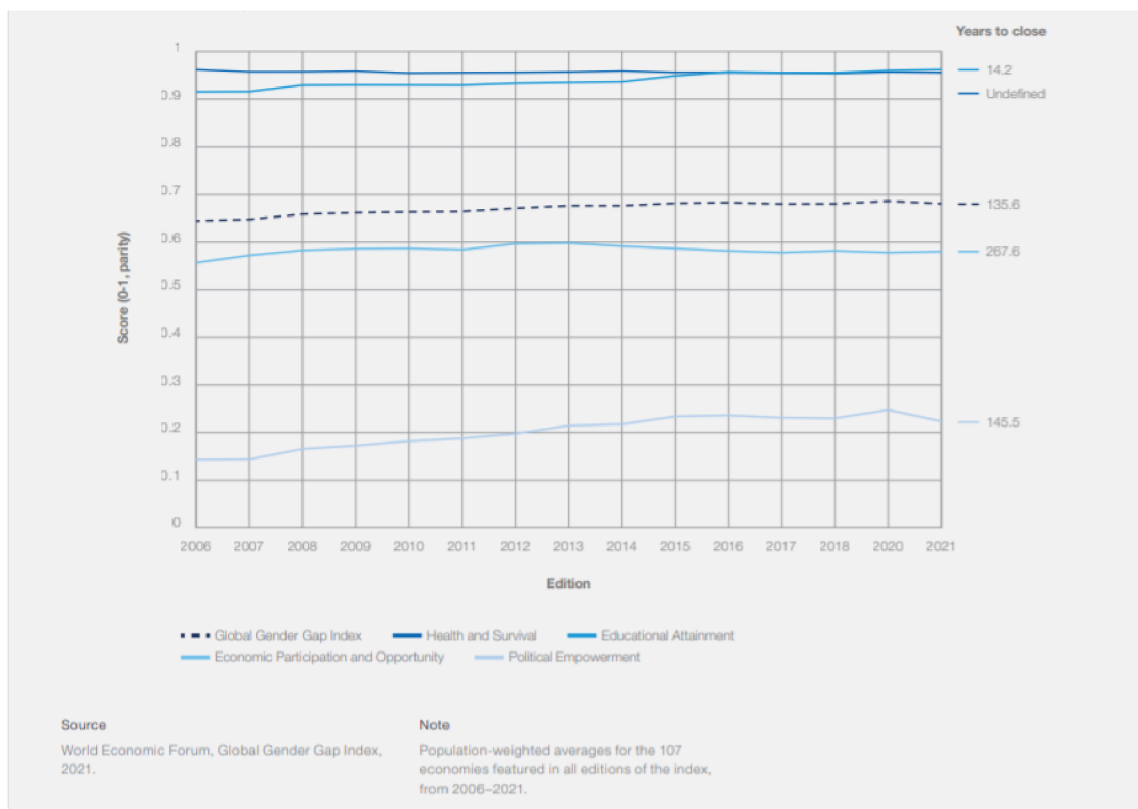
Tabulka 4: Politické zmocnění

Subindex	Směrodatná odchylna	Směrodatná odchylna při 1% změně	Váha
Poměr žen v parlamentu k mužům (v %)	0,166	0,060	0,310
Poměr žen na ministerských pozicích k mužům (v %)	0,208	0,048	0,247
Poměr doby žen v čele státu k mužům v posledních 50 let (podíl let ve funkci)	0,116	0,086	0,443

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z (WEF, 2018)

1.3 Vývoj genderových nerovností dle Global Gender Gap Reportu

Světové ekonomické fórum hodnotí vývoj genderových nerovností celkově ve světě i v jednotlivých státech pomocí čtyř indexů: Zdraví a přežití (*Health and Survival*), Dosažené vzdělání (*Educational Attainment*), Politické zmocnění (*Political Empowerment*) a Ekonomická účast a příležitosti (*Economic Participation and Opportunity*). Tyto indexy se počítají pomocí dalších dohromady čtrnácti subindexů. Hloubka genderových nerovností je měřena na stupnici 0-1 a čím blíže je stát jedničce, je blíže i genderové rovnováze ve zkoumaných oblastech. Celková celosvětová nerovnost se pohybuje od roku 2006 mezi hodnotou 0,6-0,7, tedy mezi 60-70 %. Světové ekonomické fórum predikuje i časové dosažení úplné genderové rovnosti, kdy bere v úvahu, jak se změnila daná hodnota od roku 2006 a jak dlouho tato změna probíhala. V roce 2021 by tedy dosažení genderové rovnosti ve světě trvalo 135,6 let. Tato hodnota se díky vlivu COVIDu-19 prodloužila o 36,1 let během jednoho roku. Nejbližší k naplnění rovnosti jsou dlouhodobě ukazatele zdraví a přežití a dosažené vzdělání, u kterých se odhaduje úplné potlačení nerovností za 14,2 roku. Nejhůře z časového hlediska na tom je index Ekonomická účast a příležitost, u kterého se odhaduje 267,6 let, a u oblasti Politické zmocnění se počítá s dalšími 145,5 lety. (WEF, 2021)

Obrázek 1: Vývoj genderové nerovnosti v letech 2006–2021

Zdroj: (WEF, 2021)

Genderová rovnost zaznamenala pozitivní vývoj, kdy od roku 2007 stoupla o 3,8 % z 66,6 % na 70, 8 %. Nejvyšší nárůst z hlediska subindexů zaznamenal ukazatel politické zmocnění (*Political Empowerment*), což je ale stále ukazatel s nejhörším skóre: 22 % a dosažení rovnosti bude dle výpočtů za 145 a půl roku. Ve vývoji je ale nejhörší ekonomická účast a příležitost (*Economic Participation and Opportunity*), kde se dosažení odhaduje za 267,6 let z důvodu pomalého potlačování genderových nerovností v čase. Nejlepší situace jsou na zbylých dvou ukazatelích, tedy zdraví a přežití (*Health and Survival*) a dosažené vzdělání (*Educational Attainment*), což je dokonce jediný subindex, ve kterém bylo dosaženo rovnosti hned ve třiceti sedmi zemích. Region, který je celkově nejúspěšnější v tomto indexu je západní Evropa s výsledkem 77,6 % a má i nejlepší předpoklad k ukončení genderových nerovností, což dle odhadu by mělo být za 52,1 roku. Důkazem toho je i celkové postavení států této oblasti v indexu, kdy se všechny státy vešly do první stovky a hned šest států v čele s Islandem jsou v nejlepší desítce. Naopak nejhörší situace s nerovností pohlaví je na Blízkém východě a severní Africe, kde dvanáct států se umístilo v nejhörší dvacítce se zeměmi jako jsou Jemen a Irák, které se umístili na stopadesáté pátém a stopadesáté čtvrtém místě ze sto padesáti šesti zemí celkově, hůře už v indexu je pouze Afghánistán. Dosažení

celkové rovnosti pohlaví, ale bude právě trvat regionu, ve kterém je zařazen Afghánistán, tedy Jižní Asie. U této oblasti se dosažení odhaduje za 195,4 let. Tato příčina je v pomalém vývoji států v tomto indexu. Mezi nejúspěšnější státy genderové rovnosti se každoročně zařazují především ze Skandinávie, tedy Island (89,2 %), Finsko (86,1 %), Norsko (84,9 %) a i Švédsko (82,3 %). Všechny tyto země patří do nejlepších pěti zemí v roce 2021 a nepřetržitě se drží s malými výkyvy u těchto pozic. Stát, který společně například s Nepálem, Mexikem nebo Islandem zaznamenal největší vývoj z hlediska genderové rovnosti je Nicaragua z regionu Latinské Ameriky a Karibiku se změnou o 15 % na 79,6 % dostala na celosvětově dvanácté místo, což je změna o 78 příček oproti roku 2007. Díky tomuto faktu bude tento stát použit k porovnání s Ománem při zkoumání vlivu genderových nerovností na konkurenceschopnost ekonomiky. (WEF, 2021)

1.4 Podpora genderové rovnosti v OSN a v EU

Problematika genderové nerovnosti je v dnešní době velkým tématem, což se odráží i v cílech mezinárodních organizací, které jsou si vědomy důležitosti genderové rovnosti jako jednoho ze zdrojů a předpokladů blahobytu a udržitelného rozvoje.

1.4.1 Organizace spojených národů

Organizace spojených národů (dále pouze OSN) považuje genderovou rovnost za nutnost. Kromě základního lidského práva OSN poukazuje na rychlejší růst produktivity a celkového GDP států s nízkou nerovností. OSN označuje dosažení parity mezi gendery za předpoklad dosažení mírových společností s plným lidským potenciálem a udržitelným rozvojem (*essential to achieve peaceful societies, with full human potential and sustainable development*).³ K smazání nerovností by dle OSN měl svět dospět skrz dodržování rovností ve 4 oblastech GGGR, tedy v přístupu ke vzdělání, zdravotní péči, ekonomickým zdrojům, příležitostem a účast na politickém životě. Generální tajemník OSN António Guterres řekl,

³ UN, 2021. *Gender Equality* [online]. New York: United Nations [cit. 2022-02-04]. Dostupné z: <https://www.un.org/en/global-issues/gender-equality>

že dosažení rovnosti je největší výzvou v oblasti lidských práv (*achieving gender equality is the greatest human rights challenge in our world*).⁴

Prvním dokumentem OSN zaměřujícím se na problematiku genderové nerovnosti byla Charta přijatá roku 1945. V prvním článku pojednávajícím o účelech organizace OSN deklaruje snahu o dosažení mezinárodní spolupráce při řešení mezinárodních problémů ekonomického, sociálního, kulturního nebo humanitárního charakteru a při prosazování a povzbuzování respektu k lidským právům a základním svobodám pro všechny bez rozdílu rasy, pohlaví, jazyka nebo náboženství (*To achieve international cooperation in solving international problems of an economic, social, cultural, or humanitarian character, and in promoting and encouraging respect for human rights and for fundamental freedoms for all without distinction as to race, sex, language, or religion*).⁵ O rok později byl zřízen při OSN orgán zabývající se genderovou rovností, Komise pro postavení žen. V roce 1948 přijetím Všeobecné deklarace lidských práv Valným shromážděním OSN se rovnost pohlaví stala součástí mezinárodního práva. Rok 1975 pro OSN znamenal Mezinárodní rok žen, kdy se konala i první Světová konference o ženách v Mexico City, díky které ihned další rok poté byla vyhlášena Valnou hromadou na třicátém zasedání *Dekáda OSN pro ženy*. Jedním z nejvýznamnějších kroků pro genderovou rovnost bylo přijetí Úmluvy o odstranění všech forem diskriminace žen (*Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women*), OSN v ní jasně definuje genderovou diskriminaci jako jakékoli rozlišování, vyloučení nebo omezení založené na pohlaví v politické, ekonomické, sociální, kulturní, občanské nebo jakékoliv jiné oblasti (*any distinction, exclusion or restriction made on the basis of sex...in the political, economic, social, cultural, civil or any other field*).⁶ Díky této úmluvě byl zřízen *Výbor pro odstranění diskriminace žen* a tento dokument potvrdil i reprodukční práva žen. Tuto úmluvu podepsalo do roku 1989 100 států světa. (VČR, 2006) Poté se konaly další tři konference zabývající se otázkami žen v Dauhá, Nairobi a Peking.

⁴ UN, 2021. *Gender Equality* [online]. New York: United Nations [cit. 2022-02-04]. Dostupné z: <https://www.un.org/en/global-issues/gender-equality>

⁵ UN, 2021. *Gender Equality* [online]. New York: United Nations [cit. 2022-02-04]. Dostupné z: <https://www.un.org/en/global-issues/gender-equality>

⁶ UN, 2021. *Gender Equality* [online]. New York: United Nations [cit. 2022-02-04]. Dostupné z: <https://www.un.org/en/global-issues/gender-equality>

Od roku 2010, kdy Valné shromáždění vytvořilo orgán OSN Ženy, který má na starosti oblasti problematiky postavení žen a genderové nerovnosti. Tato entita vznikla spojením 4 již dříve existujících orgánů – Divize pro pokrok žen, Mezinárodní výzkumný a vzdělávací ústav pro genderové otázky a pokrok žen a Rozvojový fond OSN pro ženy. OSN Ženy podporuje technicky a finančně členské státy při snižování genderových rozdílů a spolupracuje při sestavování zákonů a různých jiných nástrojů, které mají přispět k snížení genderových nerovností. Také podporuje Komisi OSN pro postavení žen ve formulování politik, globálních standardů a norem. *(To support inter-governmental bodies, such as the Commission on the Status of Women, in their formulation of policies, global standards and norms. To help Member States implement these standards, standing ready to provide suitable technical and financial support to those countries that request it, and to forge effective partnerships with civil society. To lead and coordinate the UN system's work on gender equality, as well as promote accountability, including through regular monitoring of system-wide progress.)*⁷ Orgán má stanovené čtyři priority – Vedení a účast žen v politice, ve které benefitují stejně jako muži. Také by měli mít jistotu příjmu, slušnou práci a ekonomickou nezávislost. Život žen by měl být bez všech forem násilí a měly by mít větší vliv na budování udržitelného míru a odolnosti se stejným prospěchem z prevence katastrof, konfliktů a humanitárních akcí. *(Women lead, participate in and benefit equally from governance systems Women have income security, decent work and economic autonomy All women and girls live a life free from all forms of violence Women and girls contribute to and have greater influence in building sustainable peace and resilience, and benefit equally from the prevention of natural disasters and conflicts and humanitarian action)*⁸ (UN, 2021)

K dosažení udržitelného rozvoje OSN sestavila program se 17 vytyčenými cíli, které považuje za klíčové z hlediska udržitelného rozvoje. Byl mezi ně zařazen cíl Dosažnout rovnosti pohlaví a posílit postavení všech žen *(Achieve gender equality and empower all women and girls)*. Ke splnění tohoto závazku bylo vytyčeno 9 podcílů. Konkrétně se jedná o *skončení diskriminace žen a dívek, eliminace násilí na ženském pohlaví, odstranění*

⁷ UN, 2021. *Gender Equality* [online]. New York: United Nations [cit. 2022-02-04]. Dostupné z: <https://www.un.org/en/global-issues/gender-equality>

⁸ UN, 2021. *Gender Equality* [online]. New York: United Nations [cit. 2022-02-04]. Dostupné z: <https://www.un.org/en/global-issues/gender-equality>

škodlivých praktik (např. nucené sňatky), uznávání a oceňování neplacené péče a domácí práce, zajištění rovných příležitostí v politickém, ekonomickém i veřejném životě, zajištění všeobecné dostupnosti služeb sexuálního a reprodukčního zdraví a reprodukčního práva, právo rovnocenného přístupu k ekonomickým zdrojům, rozšíření využívání moderních technologií či posílení politik prosazujících rovnost pohlaví. (OSN, 2022)

1.4.2 Evropská unie

První oficiální zmínkou o zavázání se dodržování některých z hledisek genderové rovnosti je Římská smlouva z roku 1957, kde se smluvní státy zavázaly k dodržování zásady, že by měli za stejnou práci obě pohlaví dostávat stejnou odměnu: „Každý členský stát během první etapy zajistí a následně bude udržovat uplatňování zásady, že muži a ženy by měli dostávat stejnou odměnu za rovné práce. (*Each Member State shall during the first stage ensure and subsequently maintain the application of the principle that men and women should receive equal pay for equal work*).“⁹Důležitými dokumenty jsou také směrnice jako „O rovném zacházení“ (Equal Treatment Directive), ve které bylo stanovené, že by se u pracovních podmínek, získávání zaměstnání či v následném propouštění neměla objevit genderová diskriminace.

Roku 2010 Evropská unie zřídila *Institut pro rovnost žen a mužů* (EIGE), který má za úkol přispívat k rovnosti pohlaví v EU. (EIGE, 2022) V nynější době probíhá realizace Strategie rovnosti pohlaví 2020-2025, kterou přijala Evropská komise s příslibem dosažení genderové rovnosti v Evropě. Tato strategie je rozdělena do šesti okruhů: být bez násilí a stereotypů, prosperita genderově rovné ekonomiky, vedení rovným dílem v celé společnosti, genderový mainstreaming a průřezová perspektiva v politikách EU, financování akcí k dosažení pokroku v oblasti rovnosti v EU a řešení rovnosti a posílení postavení žen v celém světě (*being free from violence and stereotypes, thriving in a gender-equal economy,*

⁹ EC, 1957. *Treaty Establishing the European Community (Consolidated Version)*, Rome Treaty, 25 March 1957 [online]. Rome, Italy: European Community [cit. 2022-02-16]. Dostupné z: <https://www.refworld.org/docid/3ae6b39c0.html>

leading equally throughout society, gender mainstreaming and an intersectional perspective in EU policies, funding actions to make progress in gender equality in the EU, addressing gender equality and women's empowerment across the world).¹⁰

Tabulka 5: Programy pro genderovou rovnost EU

Okruhy	Cíl	Řešení
Být bez násilí a stereotypů	Bezpečnost a svoboda vyjadřování bez genderových stereotypů.	Rozšíření oblasti trestné činnosti na formy násilí založené na pohlaví s přijetím Istanbulské úmluvy a financování prevence násilí a opatření proti násilí, zneužívání či nuceným potratům
Prosperita genderově rovné ekonomiky	Rovné příležitosti a mzdy za vykonanou práci a měli by mít svobodný přístup k financím.	Směrnici o sladění pracovního a profesního života Evropská komise stanovila minimální standardy rodičovské dovolené a podporu pečovatelských povinností rodičů, což by mělo zapříčinit rovnocennost v osobním i kariéřním růstu. Komise by měla také zabránit netransparentnosti, která zabraňuje dokázat ženám genderovou nerovnost v podobě příjmu a komunikovat s jednotlivými státy a institucemi ohledně této nerovnosti.
Rovnoměrné vedení v celé společnosti	Pohlaví by nemělo mít vliv na kariéřní růst.	Evropská komise klade důraz na směrnici o zlepšení vyváženého zastoupení mužů a žen ve správních radách společností, kde by mělo být zastoupení alespoň ze 40 % minoritním pohlavím a dále by měla probíhat komunikace s evropskými projekty. EIGE by mělo mít na starost analyzovat zastoupení pohlaví ve vedoucích pozicích.
Gender mainstreaming a průřezová perspektiva v politikách EU	Zahrnutí otázky genderu do veškerého plánování a rozhodování EU je důležité pro dosažení rovnosti.	Začlenění genderové otázky do důležitých iniciativ Evropské komise kvůli rozdílnosti dopadů jednotlivých rozhodnutí. Bude sestaven tým, který bude tyto otázky začleňovat do iniciativ a rozhodnutí.
Financování akcí k dosažení pokroku v oblasti rovnosti žen a mužů v EU	Zvýšená alokace finančních prostředků do fondů, programů a akcí, díky čemuž zmenší genderové rozdíly v pracovním či osobním životě.	K využití těchto prostředků bude muset daný stát splňovat dvě podmínky: mít strategický rámec pro rovnost žen a mužů a účinné provádění Listiny základních práv a svobod.
Řešení rovnosti žen a mužů a posílení postavení žen na celém světě	Důležitost jednotného rozhodování a podpory v genderových otázkách	Programem GAP III si EU slibuje zamezení násilí na ženách a podporu žen a jejich práv. Spotlight vznikl spoluprací EU a OSN a za cíl má odstranění násilí na ženách. Dalším využívaným nástrojem je obchodní politika EU, která bere v potaz dopad obchodu na genderovou otázku a investice ke zlepšení postavení žen.

Zdroj: (EU, 2020)

¹⁰ EU, 2020. *Strategie pro genderovou rovnost: Dosavadní výsledky a hlavní oblasti budoucí činnosti* [online]. Brussels, Belgium: European Commission [cit. 2022-02-16]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-equality-strategy_cs

2. Konkurenceschopnost

Jednotná definice konkurenceschopnosti neexistuje. Například Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (dále pouze OECD) definuje konkurenceschopnost jako „schopnost země, regionu či lokality plnit svým občanům cíle přesahující HDP“. (*ability of a country (region, location) to deliver the beyondGDP goals for its citizens*).¹¹ Zatímco WEF chápe konkurenceschopnost jako „soubor institucí, politik a faktorů, které určují úroveň produktivity země“ (*the set of institutions, policies and factors that determine the level of productivity of a country*)¹² či „atributy a vlastnosti ekonomiky, které umožňují efektivnější využití výrobních faktorů. (*attributes and qualities of an economy that allow for more efficient use of factors of production*).¹³ Obecně lze rozdělit konkurenceschopnost na několik úrovní, které jsou spolu úzce spjaty a dá se na ně jednotlivě nahlížet jako na: (MARTIN, Ronald L., 2003)

- **Konkurenceschopnost podniku:** Základní složkou je konkurenceschopnost jednotlivých podniků. Tento pojem můžeme na této úrovni chápat jako schopnost firmy konkurovat na trhu ostatním tvorbou produktů, které splňují konkrétní požadavky a jsou zároveň ziskové. Úspěšnost firmy v tomto směru se hodnotí především i poměrem zisku podílu na trhu, který vzrůstá, pokud je firma konkurenceschopná, a naopak u nekonkurenceschopných podniků podíl klesá až nakonec může odejít z trhu, pokud mu není poskytnuta podpora.
- **Regionální konkurenceschopnost:** Regionální konkurenceschopnost například byla definována v *Sixth Periodical Report on the Regions (1999)* jako schopnost produkovat zboží a služby, které splňují podmínky mezinárodních trhů a zároveň zachovávají

¹¹ OECD, 2022a. *Regulatory reform and competition policy* [online]. Paris: Organization for Economic Cooperation and Development [cit. 2022-02-15]. Dostupné z: <https://www.oecd.org/competition/reform/>

¹² CANN, Oliver, 2016. *What is competitiveness?* [online]. Geneva, Switzerland: World Economic Forum [cit. 2022-02-05]. Dostupné z: <https://www.weforum.org/agenda/2016/09/what-is-competitiveness/>

¹³ WEF, 2019. *The Global Competitiveness Report 2019* [online]. Cologne: World Economic Forum [cit. 2022-15-03] Dostupné z: https://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf

vysoké a udržitelné úrovně příjmu nebo obecněji schopnosti regionů generovat, zatímco jsou vystaveny vnější konkurenci, relativně vysoké úrovně příjmů a zaměstnanosti. (*the ability to produce goods and services which meet the test of international markets, while at the same time maintaining high and sustainable levels of income or, more generally, the ability of (regions) to generate, while being exposed to external competition, relatively high income and employment levels*)¹⁴ Regionální konkurenceschopnost je především dána konkurenceschopností firem v dané oblasti a i když jsou rozdílně úspěšné podniky dle Evropské komise splňují společné rysy regionu, ve kterém podnikají. Jednotlivé regiony by měly tedy podporovat rozvoj konkurenceschopnosti firem pro tvoření nových pracovních míst a tím zvýšení jejich schopnosti se prosadit i na mezinárodních trzích.

- **Národní konkurenceschopnost:** Národní konkurenceschopnost oproti konkurenceschopnosti podniku je rozdílná především v pojetí úspěšnosti, kdy jednotlivý stát není úspěšný na úkor jiné země. V tomto i tkví problém přesně definovat tuto úroveň konkurenceschopnosti. Lze z jednotlivých definic ale vyčíst opakující se prvky: 1) Produktivita je obvykle měřena úrovní životních standardů a příjmů. 2) Konkrétní podmínky trhu pro vstup mezinárodní firmy. 3) Krátkodobá konkurenceschopnost by neměla vytvořit nerovnováhu, která vede k úspěšným výkonům, které se stávají neudržitelné.

2.1 Global Competitiveness Index

Sama WEF upozorňuje na špatné pochopení konkurenceschopnosti jako soupeření mezi národy, ale koncept WEF je o produktivitě, kde každá země může být ve stejný moment produktivnější: (*Competitiveness, as defined in the context of the GCI 4.0, does not imply*

¹⁴ MARTIN, Ronald L., 2003. *A Study on the Factors of Regional Competitiveness* [online]. Rotterdam: Cambridge Econometrics [cit. 2022-05-11]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/3cr/competitiveness.pdf

*zero-sum competition among nations. Our concept of competitiveness is about productivity, and all countries can become more productive at the same time)*¹⁵ (WEF, 2019)

2.1.1 Struktura Global Competitiveness Index

Od roku 2018 se používá početní metoda metodologie Indexu pod názvem GCI 4.0. Vydavatel Světové ekonomické fórum popisuje index jako kompas pro tvůrce politik a další zúčastněné strany (*compass for policy-makers and other stakeholders*).¹⁶ Jinými slovy se politiky mohou podle tohoto indexu orientovat, co je stěžejní pro dlouhodobý růst produktivity a zvyšování konkurenceschopnosti. Global Competitiveness Index (dále pouze GCI) je složen ze dvanácti hlavních pilířů, které jsou ještě rozděleny do čtyř oddílů: lidský kapitál, vhodnost prostředí, trhy a inovační ekosystém. Klade důraz na faktory, které jsou velmi významné ve čtvrté průmyslové revoluci, tedy lidský kapitál, agilita, odolnost a inovace. Výsledek GCI je průměrem dvanácti pilířů, které jsou tvořeny dohromady 103 ukazateli. (WEF, 2019)

- **Vhodnost prostředí** (*Enabling environment*): Oblast vhodnosti prostředí vyobrazuje činnost institucí v dané zemi společně s kvalitou infrastruktury. V tomto pilíři se měří kvalita dopravy, společně s věcmi s ní spojené jako jsou například energie. V makroekonomické stabilitě se hodnotí fiskální a monetární politika s veřejnými financemi. Posledním pilířem je adaptace ICT.

¹⁵ WEF, 2019. *The Global Competitiveness Report 2019* [online]. Cologny: World Economic Forum [cit. 2022-15-03] Dostupné z: https://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf

¹⁶ WEF, 2019. *The Global Competitiveness Report 2019* [online]. Cologny: World Economic Forum [cit. 2022-15-03] Dostupné z: https://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf

Tabulka 6: Vhodnost prostředí

Instituce (<i>Institutions</i>)	Prvním pilířem vhodnosti prostředí jsou Instituce (Institutions), které zachycují bezpečnost, vlastnickými právy, sociálním kapitálem, transparentností, kontrolou a protiváhou a výkon veřejného sektoru a podniková správa v dané zemi. (Security, property rights, social capital, checks and balances, transparency and ethics, public-sector performance and corporate governance.). Stanovení tohoto pilíře WEF vysvětluje velkým vlivem institucí na produktivitu, podnikání právní cestou i stanovení norem chování.
Infrastruktura (<i>Infrastructure</i>)	V tomto pilíři je měřena kvalita a rozšířenost infrastruktury státu s veřejnou dopravou. Důležitost infrastruktury je především u snižování nákladů za přepravu zboží a usnadňuje pohyb zboží i lidskému kapitálu. Obecně oblasti s hustou infrastrukturou prosperují více.
Adopce ICT (<i>ICT Adoption</i>)	Touto oblastí se poukazuje na rozšíření komunikačních a informačních technologií. ICT pomáhají ke snižování transakčních nákladů a urychlují přenos informací, čímž také pomáhají zrychlovat inovace a přispívají k vyšší produktivitě země.
Makroekonomická stabilita (<i>Macroeconomic stability</i>)	Makroekonomická stabilita zachycuje inflaci s udržitelností fiskální politiky jednotlivých států. Při stabilních makroekonomických ukazatelích je nízká nejistota investorů, které zvyšuje podnikatelskou důvěru k návratnosti investic a stimuluje příliv investic do dané země, což zvyšuje její konkurenceschopnost.

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z (WEF, 2019)

- **Lidský kapitál** (*Human capital*): Dle WEF je lidský kapitál nejdůležitějším prvkem pro produktivitu a pozitivní vývoj ekonomiky. Je tedy důležité, aby populace byla zdravá a tím schopna být déle v produktivním věku. Dalším bodem ke splnění, co nejlepšího výsledku, je celoživotní vzdělávání populace hlavně v prvních dvaceti let života. WEF také zmiňuje důležitost správné alokace lidského kapitálu a odměňování.

Tabulka 7: Lidský kapitál

Zdraví (<i>Health</i>)	Zde WEF používá ukazatel <i>HALE- Health-adjusted life expectancy</i> , tedy očekávaná délka života ve zdraví. S růstem tohoto ukazatele se zvyšuje produktivní věk a lidé s vyšším očekáváním délky života mají častější tendenci investovat do vzdělávání a rodí se i zdravější děti než ve státech s malou délkou očekávaného života.
Dovednosti (<i>Skills</i>)	Vzdělanější populace je obecně produktivnější, plní rychleji zadané úkoly a mají tendenci přenášet nabyté znalosti do praxe a vytvářet nové nápady. Proto v tomto pilíři je zachycena obecná úroveň dovedností a kvalita s kvantitou vzdělání.

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z (WEF, 2019)

- **Trhy** (*Markets*): Dle WEF je tento ukazatel jsou základ k fungování ekonomiky a zdůrazňuje důležitost konkurenčního prostředí a sdílení informací. Tato oblast je rozdělena do čtyř pilířů:

Tabulka 8: Trhy

Produktový trh (<i>Product market</i>)	Konkurence na trhu je velmi důležitý prvek impulsu pro firmy k inovacím a tím i zvýšení produktivity a zároveň se vyvíjí tlak na snížení cen produktů či služeb, které také se stávají kvalitnější. Tyto důsledky konkurence na trhu zvyšují celkovou konkurenceschopnost státu. Proto WEF měří míru otevřenosti jednotlivé ekonomiky a rovnost podmínek pro firmy působící na daném trhu.
Trh práce (<i>Labour market</i>)	Tento pilíř zobrazuje rozsah reorganizace lidských zdrojů a řízení talentů a jejich využití. Rozvinuté trhy dokážou lépe alokovat a rozvíjet lidský kapitál, čímž zlepšují celkovou produktivitu. Také dokáží motivovat a dodržovat základní lidská práva, čímž by měly udržovat a přitahovat pracovníky jiných zemí.
Finanční systém (<i>Finance system</i>)	Zdravý finanční systém by měl umět alokovat kapitál do nejperspektivnějších investic, mít nízkou informační nerovnost a efektivní platební systém. WEF nezapomíná také upozornit na důležitost správné regulace finančních institucí jako prevence k předejití finančních krizí. Tímto ukazatelem především sledují dostupnost úvěrů, akcií, pojištění atd. a chování investorů v dané zemi.
Velikost trhu (<i>Market size</i>)	V tomto pilíři se zachycuje velikost trhů, na které mají firmy daného státu přístup. Ať už u domácího či zahraničního. Velikost je vypočtena součtem hodnoty spotřeby, investice a exportu. Čím je trh větší, tím firmy dokážou mít větší úspory z rozsahu, čímž zvyšují produktivitu a chuť do výroby investovat. Další výhodou je větší počet lidí, což zvyšuje potenciál a přenos znalostí a tím i vývoj nových technologií.

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z (WEF, 2019)

- **Inovační ekosystém** (*Inovation ecosystem*): Inovační ekosystém má důležitost především pro transformování myšlenek v produkt a poté jejich zpeněžení. WEF zde uvedlo několik okolností, které tuto oblast ovlivňují rozdílné obchodní kultury, přijímání rizika či změny v podnikání. Úspěšnost v této oblasti především tkví v optimálních předpisech, normách či spolupráce univerzit, podniků či výzkumných center ve sdílení znalostí. Což je důležitý faktor pro inovace a tím i zvýšení produktivity země.

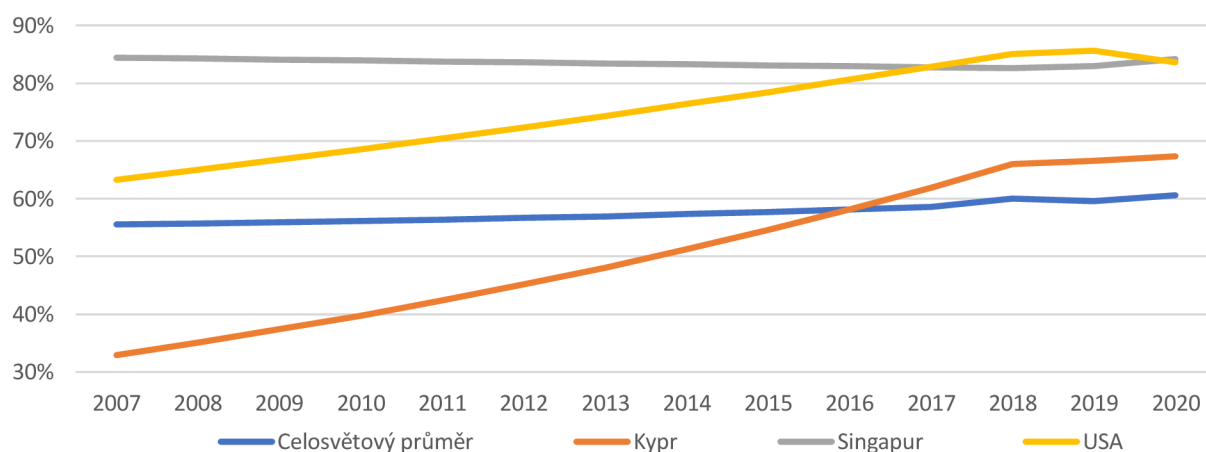
Tabulka 9: Inovační systém

Obchodní dynamika (<i>Business dynamism</i>)	Jedenáctý ukazatel zachycuje schopnost soukromého sektoru tvorby a akceptování nových technologií a nových způsobů organizace práce, která zahrnuje změny rizika, nové obchodní modely a administrativní pravidla umožňující firmám snadno vstoupit a opustit trh. (<i>sector's capacity to generate and adopt new technologies and new ways to organize work, through a culture that embraces change, risk, new business models, and administrative rules that allow firms to enter and exit the market easily.</i>) Zvýšená produktivita u tohoto ukazatele vyplývá z přijímání rizik v podnikání a vůle implementovat nové nápady a inovace produktů a služeb.
Inovační schopnost (<i>Inovation capability</i>)	Státy, které generují a shromažďují znalosti, zpravidla nabízejí lepší spolupráce a příležitosti, vytvářejí prostředí pro tvorbu inovací a nových obchodních modelů, což jsou důležité aspekty pro ekonomický růst. Proto se na tomto indexu měří množství a kvalita výzkumu a vývoje. Tedy míru podpory spolupráce, konektivity, kreativity a schopnosti nápady změnit v nové produkty a služby.

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z (WEF, 2019)

2.2 Vývoj konkurenceschopnosti dle Global Competitiveness Reportu

Celosvětový průměr států dle indexu konkurenceschopnosti se od roku 2007 nepřetržitě zvyšoval z 55,55 % až do roku 2019, kdy zaznamenal nepatrný pokles a v roce 2020 byl průměr 60,59 %. Nejvyšší zlepšení proběhlo u Kypru, který dokázal posílit svoji konkurenceschopnost o 104 procentní bodu na celkových 67,33 %. I přes mírné změny v pořadí zůstávají dlouhodobě stejné země na vedoucích pozicích. Jsou to převážně ekonomiky ze západní Evropy se Severní Amerikou a východní Asie s Tichomořím. Nejkonkurenceschopnější stát je Singapur, který se paradoxně od roku 2007 v hodnocení propadl o 0,26 %. Hned dvanáct zemí v hodnocení získalo více nežli 80 %. Naopak nejméně konkurenceschopná oblast dlouhodobě je (až na pár výjimek v podobě Jemenu, Haiti nebo Venezuely) subsaharská Afrika.

Obrázek 2: Vývoj konkurenceschopnosti ve světě a vybraných ekonomikách
Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z (WEF, 20019)

2.3 Podpora konkurenceschopnosti států mezinárodními organizacemi

Ekonomiky jsou v nynějším světě vzájemně propojeny více nežli kdy dřív, a aby byly úspěšné, podporují vzdělanost a podnikání na svém území a utvářejí mezinárodní aliance s ostatními zeměmi, v jejichž rámci se navzájem podporují různými formami jako například finančně, lidským kapitálem, volným obchodem či předáváním informací a sjednávají společná pravidla vystupování vůči třetím státům, právě těmito kanály jednotlivá mezinárodní uskupení přispívají právě ke zvyšování mezinárodní konkurenceschopnosti.

2.3.1 Světová banka

Světová banka (*The World Bank*) definuje svoji podporu konkurenceschopnosti jako podporu klientů při prosazování a zavádění pravidel pro hospodářskou soutěž v klíčových odvětvích, odrazování od protisoutěžních obchodních praktik a minimalizaci narušujících vládních zásahů na trzích. (*in promoting and implementing pro-competition rules in key sectors, deterring anticompetitive business practices, and minimizing distortive government interventions in markets*)¹⁷ Podpora Světové banky především spočívá v poradenské a poté implementační funkci v následujících okruzích (WB, 2022):

- 1. Navrhování regulací pro konkurenční trh** (*Designing pro-competition market regulation*): V tomto okruhu Světová banka radí státům, jak by se měly chovat k podnikatelům, například v míře otevřenosti trhu zahraniční konkurenci či u vládních zásahů a ochraně jednotlivých odvětví, aby ekonomika byla co nejefektivnější.
- 2. Začlenění principů hospodářské soutěže do širších veřejných politik** (*Embedding competition principles in broader public*): Důležitá funkce je také poskytnutí a následné začlenění osvědčených strategií hospodářské soutěže.
- 3. Reforma rámce hospodářské soutěže a její implementace** (*Reforming the competition framework and its implementation*): Dalším druhem podpory Světové banky je poskytování analýzy trhu a jednotlivých úřadů, které dohlíží na hospodářskou soutěž a poté navrhování anti kartelových programů.
- 4. Podpora konkurenční neutrality na trzích s přímou účastí státu** (*Fostering competitive neutrality in markets with direct state participation*): Hlavní funkcí v tomto bodě je navrhování mechanismů, které přispívají ke konkurenční neutralitě a mají minimální negativní účinky na celkový trh země.

¹⁷ WB, 2022. *Markets and Competition Policy* [online]. Washington D.C.: World Bank Group [cit. 2022-02-14]. Dostupné z: <https://www.worldbank.org/en/topic/competition-policy>

2.3.2 Evropská unie

Evropská unie má velmi komplexní podporu konkurenceschopnosti členských států. Podpora dle vlastních slov je především v oblastech posílení sektoru malých a středních podniků, snížení tržních bariér, usnadnění zahraničních investic a obchodu, rozvoj digitální ekonomiky, stimulace výzkumu a inovací, řízení partnerství veřejného a soukromého sektoru a zlepšení řízení státních podniků (*reforms to strengthen the SME sector, reduce market barriers, facilitate foreign investment and trade, develop the digital economy, stimulate research and innovation, manage public–private partnerships and improve the governance of state-owned enterprises*).¹⁸ (EC, 2021):

- 1. Zahraniční investice a obchod** (*Foreign investment and trade*): Samotná EU zdůrazňuje důležitost zahraničního obchodu při zvyšování konkurenceschopnosti země. Členské státy mohou využít jednotný trh k přilákání nových investorů a rozvinutí obchodu. Jako další příklady podpory lze uvést rozvoj internacionalizačních strategií (*developing internationalisation strategies*) či vypracování plánu pro zavedení umělé inteligence (*developing an action plan for the introduction of artificial intelligence*).¹⁹
- 2. Lepší regulace, udělování licencí a inspekce** (*Better regulation, licensing and inspections*): Hlavním cílem pro Evropskou unii v tomto bodě je snížení byrokratické zátěže na straně podnikatelů skrz transparentní zjednodušení předpisů založených na názorech veškerých stakeholderů. Jako příklady podpory EU uvádí revize, zjednodušení a zefektivnění legislativy a regulačních mechanismů (*Reviewing, simplifying and streamlining legislation and regulatory mechanisms*). Nebo podporu vytváření regulačního prostředí pro komplexní a inovativní obchodní modely (*Supporting the establishment of a regulatory environment for complex and innovative business models*).²⁰

¹⁸ EC, 2021. *Competitiveness* [online]. Brussels, Belgium: European Commission [cit. 2022-02-16]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/reform-support/what-we-do/competitiveness_en

¹⁹ EC, 2021. *Competitiveness* [online]. Brussels, Belgium: European Commission [cit. 2022-02-16]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/reform-support/what-we-do/competitiveness_en

²⁰ EC, 2021. *Competitiveness* [online]. Brussels, Belgium: European Commission [cit. 2022-02-16]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/reform-support/what-we-do/competitiveness_en

3. **Malé a střední podniky** (*Small and medium-sized enterprises*): Unie si je vědoma důležitosti malých a středních podniků v evropském hospodářství. V roce 2020 byla přijata EU strategie, která má dopomoci k snížení byrokracie a podpořit podnikání jak na jednotném trhu, tak i na území nečlenských států.
4. **Konkurenční a spotřebitelská politika** (*Competition and consumer policy*): Kvůli digitalizaci a modernizaci byla nucena EU též přistoupit k modernizaci kontroly trhu a jeho podpory a její dopady na produktivitu a konkurenci dané země například zlepšením systému odhalování narušení hospodářské soutěže nebo efektivním využíváním nástrojů IT při šetření hospodářské soutěže (*effectively using IT tools in competition investigations*).²¹
5. **Digitální ekonomika, výzkum a inovace** (*Digital economy, research and Innovation*): V tomto bodě si EU dává za cíl využít výhod digitalizované společnosti (*digitalised society*) a řešit problémy, které digitalizace přináší. Unie se snaží podporovat podnikání a jeho vědu a výzkum, které mají dopad na konkurenceschopnost dané země a přispívají k „zelené“ ekonomice. Příklady jsou podpora inovačního ekosystému (*supporting the innovation ecosystem*) či digitální transformace podniků (*digital transformation of businesses*).
6. **Řízení investic, partnerství veřejného a soukromého sektoru a státní podniky** (*Investment management, public-private partnerships and state-owned enterprises*): Jako podpora k zlepšení nízké míry investic slouží Evropské unii nástroj na obnovu a odolnost, pomocí něhož se dotují investice na rozvoj. EU také zdůrazňuje, že je velmi důležitá podpora zdravých investičních projektů a partnerství veřejného a soukromého sektoru (*public investment projects and public-private partnerships*) k co nejlepšímu zhodnocení daných investic.

2.3.3 OECD

OECD slouží jako fórum pro výměnu zkušeností (*forum for exchange of experiences*), což znamená sdílení postupů, které mají být identifikovány, prodiskutovány a zveřejněny a

²¹ EC, 2021. *Competitiveness* [online]. Brussels, Belgium: European Commission [cit. 2022-02-16]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/reform-support/what-we-do/competitiveness_en

případně kodifikovány ve formě doporučení členskými státy (*identified, debated and published and – where relevant – codified in the form of Recommendations to its member states*).²² K tomu využívá fóra a různé programy podpory konkurenceschopnosti nejen u členských zemí, ale i u ostatních států k výměně informací a postupů, které by měly přispět k zvýšení konkurenceschopnosti států. Komise OECD pro konkurenci se zabývá těmito oblastmi u hospodářské soutěže: Zneužívání dominance a monopolizace (*Abuse of dominance and monopolisation*), kartelové a protisoutěžní dohody (*Cartels and anti-competitive agreements*), fúze (*Mergers*), liberalizace a intervence konkurence v regulovaných sektorech (*Liberalisation and competition intervention in regulated sectors*), reformy politik podporujících hospodářskou soutěž (*Pro-competitive Policy Reforms*), praktiky prosazování hospodářské soutěže (*Competition enforcement practices*), reforma regulace a politika hospodářské soutěže (*Regulatory reform and competition policy*). (OECD, 2022a)

1. Program pro efektivní regulaci trhu (*Programme for Effective Market Regulation*):

Tento program má od roku 2019 sloužit ke sdílení informací za účelem zefektivnění jednotlivých regulací na trzích jak v členských, tak i v nečlenských zemích. U této iniciativy si OECD slibuje vytvoření institucionálního prostředí stimulujícího silný a udržitelný růst. (OECD, 2022a)

2. MENA-OECD: Partnerství mezi zeměmi Středního východu a severní Afriky s OECD vzniklo za účelem podpory těchto regionů v oblasti udržitelného rozvoje a posílení jejich konkurenceschopnosti sdílením informací a postupů při investování, správě a řízení společnosti, začlenění, podnikání či zaměstnanosti se zapojením vzdělané mládeže a žen. (OECD, 2022b)

²² OECD, 2022a. *Regulatory reform and competition policy* [online]. Paris: Organization for Economic Co-operation and Development [cit. 2022-02-15]. Dostupné z: <https://www.oecd.org/competition/reform/>

3. Metodika výzkumu

V této bakalářské práci byla použita regresní a korelační analýza z důvodu zkoumání závislosti konkurenceschopnosti na genderovou rovnost, kdy při tomto výzkumu byla použita korelační analýza k určení síly závislosti.

3.1 Regresní analýza

Tato námi použitá regresní analýza je statistická metoda, která zkoumá závislost závislé proměnné (regresor) na nezávisle proměnné (regresand). Regresní analýzou jsme schopni zjistit, jak se změní hodnota závislé proměnné při změně nezávislé proměnné. (Zvára, 2008)

- **Průřezová analýza** (napříč zeměmi): Pro tento typ analýzy je typické zkoumání určité skupiny z určité populace v konkrétním časovém období. Pro tento typ analýzy jsou typické dva druhy: popisný, který je využíván při hodnocení distribuce a frekvence prvku u zkoumané skupiny a poté analytický, který posuzuje vztah mezi dvěma prvky a zda spolu souvisí. Hlavními výhodami této analýzy jsou rychlost provedení studie, nižší náklady na výzkum nebo tento typ studie je dobrý pro popisnou analýzu. (Bonita, Beaglehole and Kjellström, 2006)
- **Analýza časových řad** (jedna země v čase): Při této analýze je zkoumána posloupnost sesbíraných dat v čase. Tímto způsobem se i dá předvídat budoucí chování zkoumaného vzorku. (Hančlová a Tvrdý, 2003)

3.2 Korelační analýza

Korelační analýza nám pomáhá pochopit sílu závislosti dvou daných proměnných veličin. Korelační koeficient se měří od mínus jedné do jedné, kde mínus jedna značí nepřímou závislost, nula nezávislost a jednička přímou závislost. (Hendl, 2009) Vzorec korelačního koeficientu a koeficientu determinace:

$$R^2 = 1 - \frac{SS_{RES}}{SS_{tot}} = 1 - \frac{\Sigma(y_i - \hat{y}_i)^2}{\Sigma(y_i - \bar{y})^2} = \frac{\Sigma(\hat{y}_i - \bar{y})^2}{\Sigma(y_i - \bar{y})^2} \quad [1]$$

3.3 Odhad koeficientů lineární regresní funkce

Tato studie slouží k zobrazení vztahu mezi dvěma zkoumanými prvky. Tedy nezávisle proměnné X, které ovlivňuje závisle proměnné Y. Spojitost obou veličin je předpoklad k jejich zkoumání. (Litschmannová, 2011)

$$Y = \beta_0 + \beta_1 \cdot x_i + e_i \quad [2]$$

Metoda nejmenších čtverců slouží odhadu koeficientů lineární regresní funkce.

3.4 Vztah struktury GCI s GGGI

Ke zkoumání vlivu genderových nerovností na konkurenceschopnost byly jednotlivé subindexy měřící konkurenceschopnost dané ekonomiky rozděleny do čtyř oblastí, které vzájemně korelují s pilíři indexu genderové rovnosti. I přes fakt, že některé subindexy konkurenceschopnosti by mohly být ovlivněny více pilíři, pro lepší přehlednost byly vždy dány k pilíři, který má na tento subindex největší vliv. Tedy ekonomická oblast, oblast vzdělání, zdraví a politika. Tímto rozřazením se přesněji určí vliv změny v jednotlivých pilířích na dané subindexy konkurenceschopnosti.

1. Do ekonomické oblasti byl vybrán subindex konkurenceschopnosti trh práce (*Labour market*), kde se hodnotí úspěšnost alokace a využití lidského kapitálu s dodržováním lidských práv, a velikost trhu (*Market size*), kde je důležitá tržní síla obyvatelstva, což zvyšuje investice a produktivitu ekonomiky.
2. Oblast zdraví je složena z pilíře genderové rovnosti zdraví (*Health*), který je složen ze subindexů průměrná délka zdravého života žen v poměru k mužům (*Healthy life expectancy*) a poměr pohlaví při narození (*Sex ratio at birth*). Z definice WEF vyplývá, že délka očekávaného zdravého produktivního věku ovlivňuje investování do vzdělání a tím i vzdělanost populace. Z tohoto důvodu je předpoklad, že pilíř zdraví (*Health*) konkurenceschopnosti by měl být ovlivněn výše jmenovanými ukazateli genderové rovnosti.
3. Oblast vzdělání je složena z oblasti vzdělání v indexu genderové rovnosti, která má nejvyšší skóre v genderové rovnosti celosvětově. Vzdělání obecně ovlivňuje mnoho

faktorů v populaci, a i právě konkurenceschopnost skrz všechny dané pilíře. Nejúže spojené by ale měly být tyto pilíře konkurenceschopnosti: dovednosti (Skills), infrastruktura (Infrastructure), adaptace ICT (ICT adoption), inovační schopnost (Innovation capability) a obchodní dynamika (Business dynamism).

4. Politická oblast je rozhodně z nejdůležitější ze zmíněných oblastí. Důvod je především v rozhodovací pravomoci, kdy díky ní lidé v politice dokáží změnit směřování země či poměry v zemi. Tím pádem při vyšší účasti žen v politice je větší šance pro tvorbu prostředí ke genderové rovnosti. Dalším bodem je tvorba legislativních podmínek a zákonů ulehčující a podporující k podnikání. Zde z indexu konkurenceschopnosti byly zařazeny pilíře instituce (*Institutions*), makroekonomická stabilita (*Macroeconomic stability*) a produktový trh (*Product market*). U těchto pilířů by mělo být nejpravděpodobnější ovlivnění politickou oblastí z indexu genderové rovnosti.

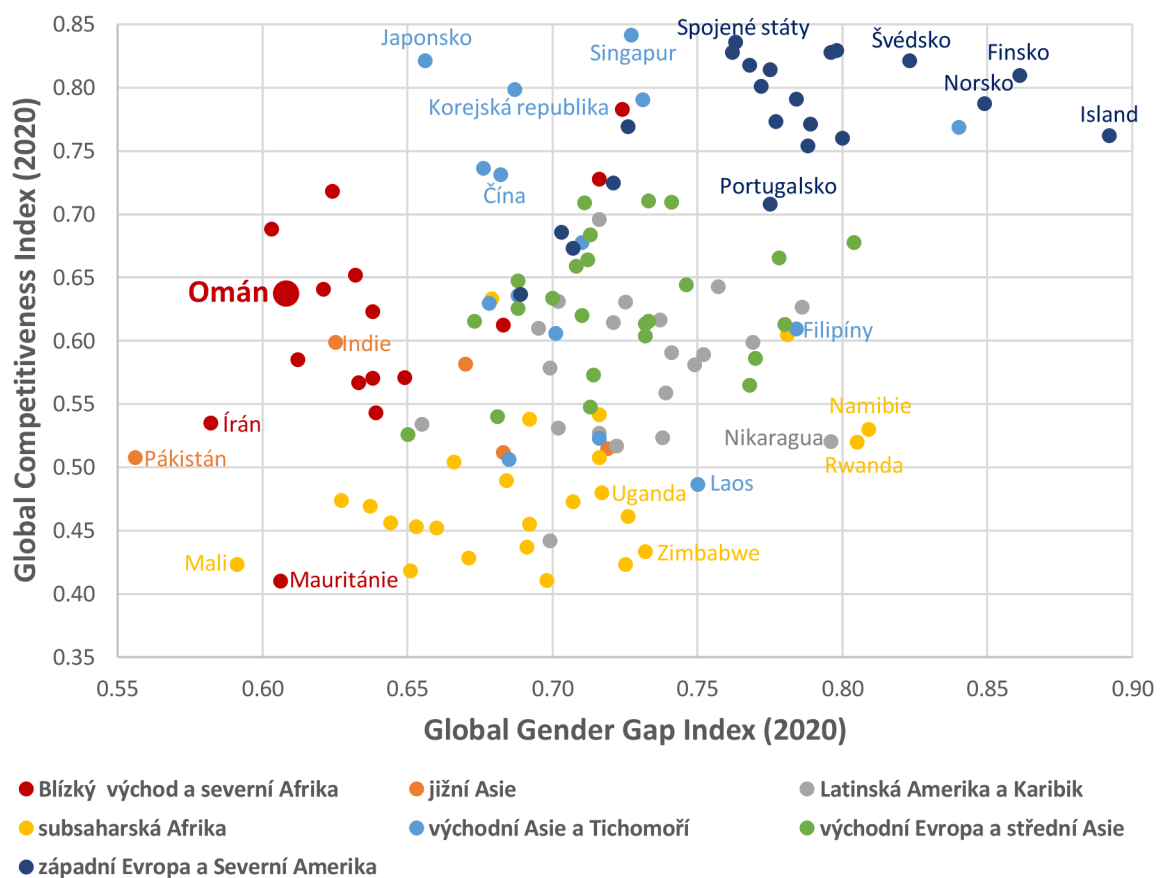
Tabulka 10: Vztah oblastí a subindexů GGGI a GCI

Index genderové rovnosti	Index konkurenceschopnosti
Ekonomická oblast	Ekonomická oblast
Poměr žen k mužům v účasti na pracovním trhu	Trh práce
Mzdová rovnost za stejnou práci	
Předpokládaný výdělek	
Poměr žen k mužům v pozicích zákonodárců, vysokých úředníků a manažerů	Velikost trhu
Profesionální a techničtí pracovníci	
Oblast zdraví	Oblast zdraví
Poměr pohlaví při narození	Zdraví
Délka zdravého života	
Oblast vzdělání	Oblast vzdělání
Míra vzdělanosti	Infrastruktura
Účast v primárním vzdělání	Adaptace ICT
Účast v sekundárním vzdělání	Dovednosti
	Inovační schopnost
Účast v terciálním vzdělání	Obchodní dynamiky
Politická oblast	Politická oblast
Ženy v parlamentu	Instituce
Ženy na ministerských pozicích	Makroekonomická stabilita
Roky se ženou jako hlava státu	Produktový trh

Zdroj: vlastní zpracování na základě (WEF, 2018) a (WEF, 2019)

4. Vliv genderové nerovnosti na konkurenceschopnost

Níže vyobrazený graf zobrazuje postavení zemí z hlediska zmíněné konkurenceschopnosti (na horizontální ose) a genderové nerovnosti (na vodorovné ose). Nejúspěšnější země v kombinaci obou indexů jsou skandinávské země v čele s Finskem a Švédskem, což jsou jediné dvě země, které se dokázali umístit v obou indexech k jedenácti nejlepším státům. I tato skutečnost dopomáhá k tomu, že nejúspěšnějším regionem je západní Evropa společně se Severní Amerikou. Naopak nejhůře postavenými zeměmi jsou především státy z oblastí Blízkého východu se severní a subsaharskou Afrikou. Z hlediska konkurenceschopnosti jsou nejúspěšnějšími regiony zmíněná západní Evropa společně se Severní Amerikou a východní Asie s Tichomořím. Na druhém konci žebříčku jsou především země ze subsaharské Afriky. Řada zemí ze subsaharské Afriky ale mají lepší postavení v žebříčku genderové rovnosti nežli státy z východní Asie a Tichomoří, jako jsou například Singapur, Japonsko nebo Jižní Korea. Nejnížší skóre má Blízký východ společně se severní Afrikou.

Obrázek 3: Vztah genderové nerovnosti a globální konkurenceschopnosti

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z (WEF, 2019) a (WEF, 2021)

Celosvětový průměr GGGR indexu v roce 2019 byl 68,5 %, ale jednotlivé regiony se velice liší v dosažení genderových rovností. WEF rozdělila státy do těchto osmi regionů (WEF, 2019):

- **západní Evropa:** Nejrozvinutějším regionem jak z hlediska konkurenceschopnosti, tak i genderové rovnosti je právě západní Evropa, kdy má hned sedm států v nejlepších deseti zemích na světě v GGGR v roce 2019. Průměr genderové rovnosti tohoto regionu je 76,7 %. Nejvyspělejší státy jsou ze Skandinávie, kde hned čtyři země se umístily v tomto žebříčku jako nejlepší na světě: Norsko, Švédsko, Finsko v čele s Islandem, který drží prvenství s 87,7 % už jedenáct let. Tento region jinak dosáhl prvenství pouze v subindexu politické zmocnění (*Political Empowerment*), ve kterém jako jediný přesáhl čtyřicetiprocentní hranici se ziskem 40,9 %, což je téměř dvojnásobek celosvětového průměru. Vyspělost západní Evropy dokazuje i konkurenceschopnost jednotlivých států, kde šest z deseti nejkonečnějších zemí pochází z tohoto regionu. Nejlépe je na tom Nizozemsko s 82,4 % a Švýcarsko, které má pouze o desetinu procentního bodu méně. Jediným státem na světě, který se zařadil mezi deset nejlepších států v obou indexech, je Švédsko. Všechny státy regionu dosahují mediánu 76,8 %, což je po Severní Americe druhé nejvyšší ohodnocení.
- **Severní Amerika:** Severní Amerika zaostává za Evropou o 2,4procentního bodu s průměrem 72,9 %. Nejvyspělejším státem tohoto regionu je Kanada, která má skóre 77,2 %. Prvenství tento kontinent zaznamenal v subindexu ekonomická účast a příležitost (*Economic Participation and Opportunity*) s výsledkem 75,6 % a je jediným regionem, který dokázal dle indexu úplně potlačit nerovnost v oblasti vzdělání. Kanada Je čtrnáctá nejvyspělejší země z hlediska konkurenceschopnosti. Tomuto ukazateli vévodí Spojené státy s výsledkem 83,7 %. Vysoký je i medián Severní Ameriky, který je 81,65 %. Tento fakt je hlavně dán tím, že do tohoto regionu WEF započítává pouze dva výše jmenované státy a tuto oblast spojuje v GCR s Evropou, kde v těchto regionech byl zaznamenán druhý nejpomalejší vývoj po jižní Asii, růst o 0,14procentního bodu za rok. Tyto dva regiony vévodí hned ve třech ze čtyř pilířů indexu, konkrétně u vhodnosti prostředí (*Suitability of the Environment*), lidského kapitálu (*Human Capital*) a inovačního ekosystému (*Innovation Ecosystem*).

- **Latinská Amerika a Karibik:** Latinská Amerika s průměrem 72,2 % je dle GGGR třetí nejúspěšnější oblastí v potírání genderové nerovnosti. Po západní Evropě je dokonce nejperspektivnější oblastí v době dosažení rovnosti pohlaví, která by dle výsledků GGGR z roku 2019 měla být za padesát devět let dosažena. V tomto regionu je nejúspěšnějším státem v rovnosti pohlaví Nicaragua, která je s výsledkem 80,4 % dokonce celosvětově pátá. Od roku 2006 je i zemí s nejrychlejším vývojem potírání genderových nerovností. V subindexu zdraví a přežití (*Health and survival*) je tato oblast nejúspěšnější, kde hned třináct států z tohoto regionu se dělí o první místo s 98 %. Na druhou stranu je Nicaragua třetí nejméně konkurenceschopná země regionu s 51,5 %. Za tímto státem už jsou pouze Venezuela a Haiti. Obecně patří medián této oblasti do podprůměru s výsledkem 58,3 %. Latinská Amerika ovšem zaznamenala výrazné meziroční zlepšení 2018–2019 především v přijetí ICT (*ICT adoption*) o 9,8procentního bodu či u dovedností (*Skills*) o 2,2procentního bodu.
- **východní Evropa a střední Asie:** Tento region je se Severní Amerikou jediný, který získal v subindexu ekonomická účast a příležitost (*Economic Participation and Opportunity*) výsledek přes 70 %, konkrétně 73,2 %. Celkově průměr států je 71,3 %, kde nejvyspělejší v genderové rovnosti je Litva, která se se skóre 78,5 % umístila na jedenáctém místě. Pozitivní vývoj baltských států zachycuje i index konkurenceschopnosti, ve kterém se o prvenství v tomto regionu Estonsko dělí s Českou republikou s 70,9 %. Medián této oblasti je ale jeden z nejnižších: 62,3 %.
- **východní Asie a Tichomoří:** Stát s nejlepším výsledkem v genderové rovnosti z východní Asie a Pacifiku je Nový Zéland, který s 79,9 % je šestý nejúspěšnější stát na světě. Průměr států v tomto regionu je 68,5 %, což je druhý nejmenší růst od roku 2006 po Severní Americe. Tento pomalý růst zapříčiňuje i délku odhadovaného dosažení genderové rovnosti, neboť tomuto regionu bude toto trvat nejdéle ze všech, 163 let. Tato oblast má zároveň nejvyšší konkurenceschopnost ze všech regionů s mediánem 73,9 %, kde mezi premianty patří Singapur, Hong Kong a Japonsko, což jsou také státy, které se umístily jako jedny z deseti nejkonecneschopnějších států celosvětově. Na druhém konci žebříčku je Laos, který s výsledkem 50,1 % má o 34,7 % horší ohodnocení než Singapur s 84,8 %, což ukazuje na velké rozdíly v konkurenceschopnosti jednotlivých států. Východní Asie a Pacifik z pohledu

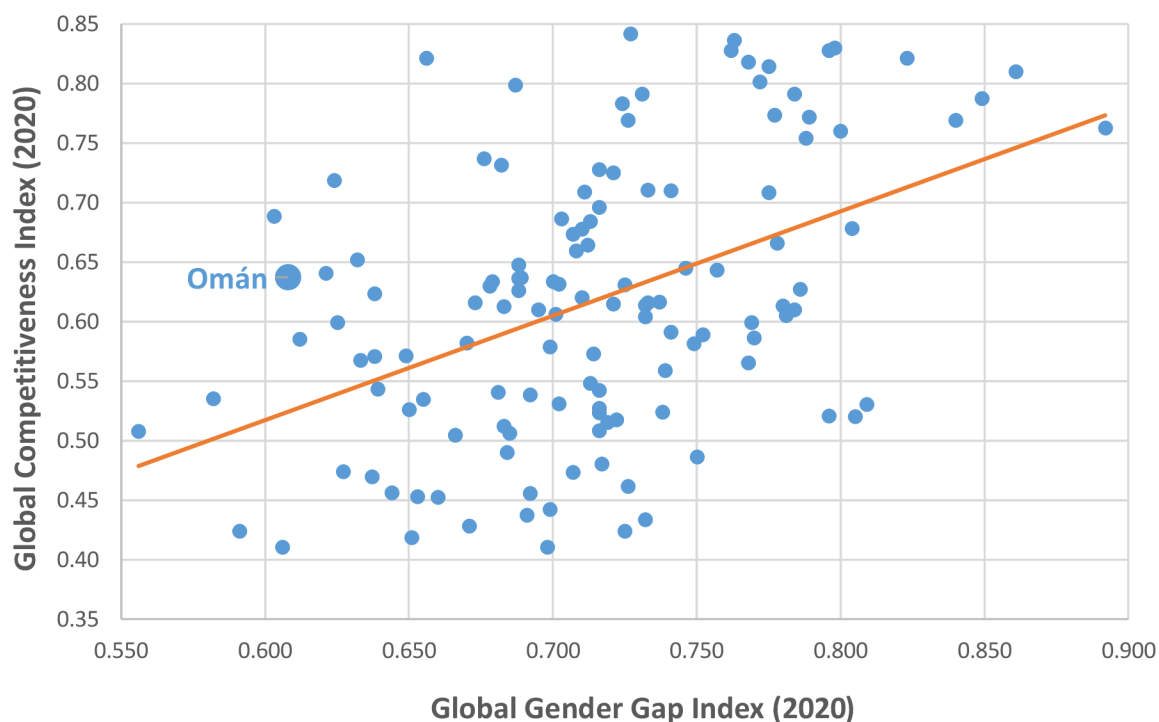
jednotlivých pilířů zaznamenávají jednoznačně nejlepší výsledky u trhů (*Markets*), kde dosáhly nejpříznivějších čísel ve všech subindexech, které trhy (*Markets*) tvoří.

- **jižní Asie:** Jižní Asie je nejméně početný region z hlediska států po Severní Americe. Přesto v těchto sedmi státech žije 860 milionů žen, kde tři čtvrtiny žijí v Indii. Bohužel tento region je druhý nejnižší postavený v průměru států, kde pouze Bangladéš patří v indexu do nejlepší stovky zemí. Paradoxně v subindexu politické zmocnění (*Political Empowerment*) je tento region druhým nejvyspělejším. Indie je velmi významným státem v jižní Asii i z hlediska konkurenceschopnosti s výsledkem 61,4 %, což ji řadí na nejvyšší pozici v tomto regionu, který je se s mediánem 52,1 % v celosvětovém podprůměru, meziroční vývoj mezi lety 2018–2019 je dokonce nejpomalejší ze všech regionů s 0,08procentního bodu.
- **Blízký východ a severní Afrika:** Nízká genderová rovnost v tomto regionu je zapříčiněna hlavně vnímáním žen z hlediska náboženství a zvyků ve většině států v tomto regionu. Žena je zde často stále omezena v právech vlastnických, volebních či rozvodových. Důkazem může být i celosvětové srovnání, kde z dvaceti nejhorších států v žebříčku podle GGI je patnáct z tohoto regionu. Irák (53 %) a Jemen (49,4 %) jsou dokonce na úplném konci celosvětového pořadí. V subindexu politické zmocnění (*Political Empowerment*) s 10,2 % je poslední ze všech regionů. Například západní Evropa má u tohoto subindexu čtyřnásobně vyšší skóre. O něco lepší postavení má Střední východ a severní Afrika u konkurenceschopnosti s výsledkem 60,9 %, což je i nejvýraznější zlepšení mezi lety 2018–2019, konkrétně o 2,77 %, kde hlavní zlepšení bylo zaznamenáno v subindexu trh práce (*Labour market*) a inovační schopnosti (*Innovation capability*).
- **subsaharská Afrika:** Co do počtu států nejméně početná oblast je Subsaharská Afrika, do které je WEF zařazeno čtyřiatřicet států, což tento fakt zapříčiňuje i velký rozptyl z hlediska genderové rovnosti. Průměr států je dle WEF 68,2 %. Tento průměr ale některé státy přesahují i o deset procent jako je Jižní Afrika (78 %) a Namibie (78,4 %), ale největším premiantem je Rwanda, která je i celosvětově devátý nejúspěšnější stát v genderové rovnosti se svými 79,1 %. V konkurenceschopnosti Subsaharská Afrika má nejnižší skóre 46,3 %, což dokazuje i fakt, kdy sedmnáct z dvaceti nejméně konkurenceschopných ekonomik na světě pochází právě z tohoto regionu s nejhorším státem, v indexu Čadem. Za rok 2018–2019 ale také tato oblast zaznamenala druhé

největší zlepšení, v průměru o 2,35 % a u přijetí ICT (*ICT adoption*) se Subsaharská Afrika zlepšila o celých 15,8 %.

4.1 Výpočet vlivu genderové rovnosti na konkurenceschopnost

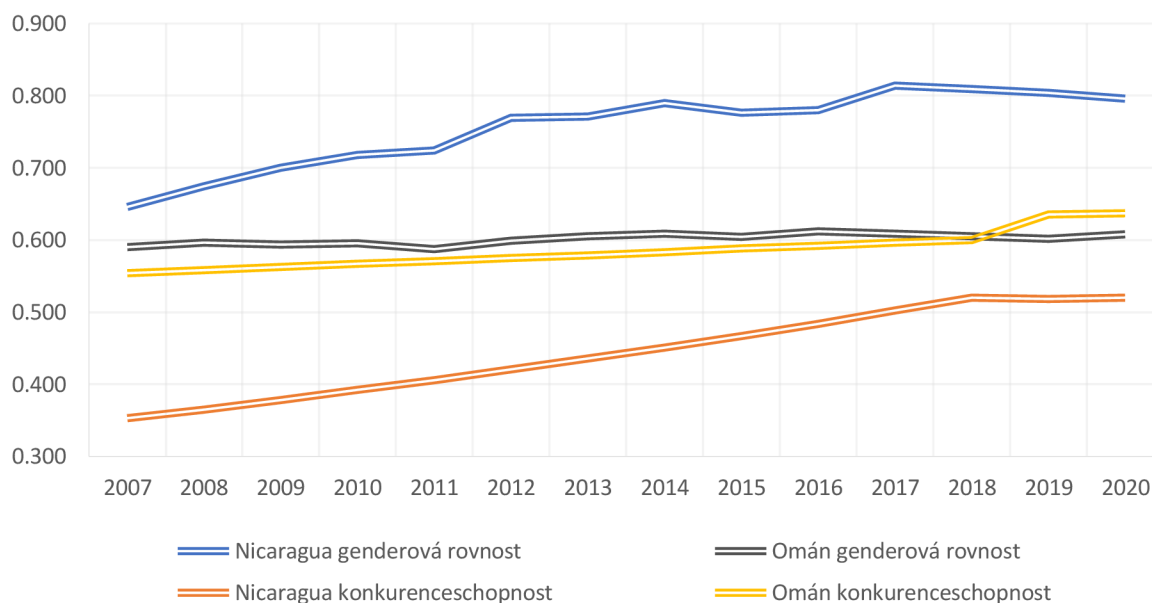
K výpočtu vlivu genderových nerovností na konkurenceschopnost byla zvolena statistická metoda regresní analýzy spolu s korelační analýzou k určení velikosti závislosti těchto dvou proměnných. Regresní analýzou bylo zjištěno, že změna o jeden procentní bod u genderové rovnosti je v mezinárodním srovnání spojena se změnou o 0,8767 procentního bodu u konkurenceschopnosti. Závislost je u těchto proměnných středně silná, konkrétně 45,75 % (velikost koeficient determinace).

Obrázek 4: Průřezová analýza vztahu globální konkurenceschopnosti a genderové nerovnosti
Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z (WEF, 2019) a (WEF, 2021)

5. Vliv genderových nerovností na konkurenceschopnost Ománu

V Ománu žije přes šest milionů obyvatel a pouze 41 % z nich jsou ženy. Tato země se nachází v regionu Blízký východ a severní Afrika, kde zastává v indexu genderové rovnosti až třinácté místo se skóre 60,8 %. Celosvětově mu patří až sto čtyřicátá pátá příčka. Vývoj této země je jeden z nejpomalejších v genderové rovnosti a od roku 2007 Omán zaznamenal nárůst pouhých 1,8 %, což tento stát řadí na 101. příčku ve vývoji. Jednoznačně lepší postavení má tato země z hlediska konkurenceschopnosti, kde se celosvětově umístila na 63. místě s výsledkem 63,6 %, což je lepší výsledek nežli například Brazílie, Maroko nebo Srbsko. Avšak vývoj v konkurenceschopnosti má Omán pomalý oproti mnoha ostatním státům (zlepšení o 8,3 % oproti roku 2007) a přidáním nových států do indexu znamenal pokles v žebříčku celkového hodnocení z 38. místa na 53.

Obrázek 5: Vývoj globální konkurenceschopnosti a genderové nerovnosti v Ománu a Nikaragui
Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z (WEF, 2019)

Opačný vývoj jak v indexu konkurenceschopnosti, tak i genderové rovnosti zaznamenala Nicaragua, která bude použita jako vzorový stát v porovnání s Ománem. V konkurenceschopnosti tento stát se zlepšil o 16,8 %, tedy o více nežli dvojnásobek zlepšení Ománu. Každopádně ani toto zlepšení nezajistilo vyšší postavení v žebříčku konkurenceschopnosti vůči Ománu a s 51,5 % v roce 2019 obsadila 109. místo v celkovém hodnocení. Diametrálně odlišná situace pro Nicaraguu je v indexu genderové rovnosti, kde

se Nicaragua dokázala zlepšit o 15 %. Což je vůbec největší zlepšení ze všech států a v roce 2020 obsadila 12. místo celkově, o rok dříve tento stát byl dokonce na 5. místě.

5.1 Ekonomická oblast

Omán zaznamenal za období 2007-2020 nejvyšší nárůst z hlediska genderové rovnosti právě v ekonomickém pilíři, kdy se celkově zvýšila o 18procentních bodů na 45,3 %, což je ale v celosvětovém měřítku jeden z nejpomalejších růstů. Zmíněná Nicaragua dokázala zvýšit rovnost v ekonomickém pilíři o 37,8 %, tedy o více nežli dvojnásobek výsledku Ománu. Právě kvůli tomu zaznamenal Omán čtrnáctý nejhorší výsledek ze všech států v tomto pilíři v roce 2020 a i změna v celosvětovém žebříčku od roku 2007 je minimální. Omán dokázal zlepšit svou pozici o devět míst oproti roku 2007, kdy předstihl ve skóre země, jako jsou například Indie, Sýrie nebo Egypt. Nejúspěšnější výsledek v ekonomickém pilíři Omán zaznamenal v subindexu mzdová rovnost za stejnou práci (*Wage equality for similar work*), který byl konkrétně 79,2 %. Tento výsledek byl celosvětově jedenáctý nejlepší, což je o více než 20procentních bodů víc, než zaznamenala Nicaragua, která v tomto subindexu obsadila až 119. místo. U zbylých ukazatelů má Omán jedny z nejhorších výsledků. Tento fakt zvýrazňuje i pokles o bezmála 15procentních bodů v poměru počtu technických a odborných pracovníků k mužům (*Professional and technical workers*), což právě v tomto ukazateli Nicaragua dosáhla rovnosti (54,4 % pracovních míst je obsazeno ženami) a díky tomuto výsledku se umístila na prvním místě, které si udržuje nepřetržitě od roku 2006. Naopak výsledky, které se u obou států podobají svým nízkým skóre, jsou u subindexů poměr žen k mužům v účasti na pracovním trhu (*Labour force participation rate*) a předpokládaný výdělek (*Estimated earned income*), ve kterých neustále panuje veliká nerovnost, kterou se nedaří těmto zemím význačně snížit a každým rokem se umisťují na spodních příčkách světového žebříčku. V prvním zmiňovaném ukazateli Omán se 44,5 % obsadil 142. místo a Nicaragua 127. s výsledkem 60,8 %.

Rovněž ukazatel konkurenceschopnosti označovaný jako trh práce (*Labour market*) se u obou zemí propadl. U Ománu za období 2007-2020 o celých 14 %. Obě země se umístily do druhé poloviny světového žebříčku, kde Omán s výsledkem 56 % obsadil 97. místo, tedy o jedenáct míst lepší umístění nežli Nicaragua (53 %). Druhým ukazatelem, který může být

ovlivněn vývojem ekonomického pilíře genderové rovnosti, je velikost trhu (*Market size*). Jedná se o součet investic, exportu a spotřeby, což lze úzce spojit hlavně se subindexy předpokládaný výdělek (*estimated earned income*) a mzda za stejnou práci (*wage equality for similar work*), které zvyšují u žen životní úroveň, a celkovou kupní sílu, což má za následek větší chuť firem investovat do vývoje svých produktů. Vliv na tento subindex mají i ukazatelé poměr odborných a technických pracovníků (*Professional and technical workers*) a poměr žen k mužům v pozicích zákonodárců, vysokých úředníků a manažerů (*Legislators, senior officials and managers*). Zde mají svoji důležitost ženy především v rozhodovacích pravomocích, kdy s vyšší rovností mají ženy větší šanci na prosazení svých zájmů a tím i celkové směřování podniků, včetně jejich konkurenceschopnost, která působí i na konkurenceschopnost celé ekonomiky. Podobně lze charakterizovat i vliv těchto ukazatelů na trh práce (*Labour market*), kdy změna skóre tohoto subindexu je podmíněna schopností využití lidských zdrojů a jejich efektivní alokací. Výše zmíněný výsledek Ománu, kdy se v tomto ukazateli propadl od roku 2007 o 14 %, by nasvědčoval i propadu ostatních indexů v ekonomickém pilíři genderové rovnosti, které by trh práce měly ovlivňovat. Propad v ukazatelích Omán zaznamenal jen u poměru odborných a technických pracovníků a to o 29,1 %. Ostatní ukazatele měly vzestupnou tendenci. Obdobná situace byla zjištěna i u Nikaragui, která si udržela rovnost v poměru odborných a technických pracovníků (*Professional and technical workers*) a u ostatních ukazatelů měla vysoký nárůst rovnosti. I přes tento vývoj Nikaragua zaznamenala také propad v trhu práce (*Labour market*) o 9,5 %.

Tabulka 11: Vztah ekonomické oblasti v GGGI a GCI v Ománu

Omán					
	Index genderové rovnosti			Index konkurenceschopnosti	
	2007	2020		2007	2020
		38,4 %		45,3 %	
procentuální změna	18 %		procentuální změna	-8 %	
Poměr žen k mužům v účasti na pracovním trhu	29 %	44,5 %	Trh práce	66 %	56 %
Mzdová rovnost za stejnou práci	69 %	79,2 %			
Předpokládaný výdělek	18 %	26,5 %			
Poměr žen k mužům v pozicích zákonodárců, vysokých úředníků a manažerů	10 %	12,4 %	Velikost trhu	49 %	56 %
Poměr technických a odborných pracovníků k mužům (v %)	49 %	34,7 %			

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z (WEF, 2007a), (WEF, 2007b), (WEF, 20019) a (WEF, 2021)

5.2 Oblast zdraví

Jediný negativní vývoj v pilířích genderové rovnosti Omán zaznamenal právě u pilíře zdraví, který se propadl celkově o 1 procentní bod na 96,1 %. Hlavním důvodem tohoto poklesu je snížení průměrné délky zdravého života o 2,9 procentního bodu, což znamená, že se v průměru u žen snížila délka zdravého života o půl roku na 64,5 roku. U mužů se naopak délka prodloužila o rok a půl na stejný věk, jako mají ženy. Kvůli faktu, kdy se ženy dožívají průměrně o pět let déle jak muži se Omán propadl až na 147. místo v hodnocení tohoto ukazatele. Naopak poměr pohlaví při narození zůstává od roku 2007 neměnný a Omán dosahuje stále rovnosti a dělí se o první místo s ostatními státy včetně Nikaragui, která v tomto subindexu má stejný výsledek. Velmi blízko rovnosti má také u druhého subindexu, průměrné délky zdravého života. Ženy se v Nikaragui dožívají průměrně 67,2 let, tedy o tři a půl roku více nežli muži. Od roku 2007 se tento subindex zvýšil o 0,4 %, kdy se rozdíl mezi pohlavím zvýšil o půl roku a ženy se dožívají o tři a půl roku a muži o tři roky déle nežli v roce 2007.

Tento fakt a naprosto marginální změny v tomto pilíři ale nejsou v souladu s vývojem ukazatele zdraví u indexu konkurenceschopnosti, který se od roku 2007 zvýšil u obou států, a to i přes podobný vývoj velmi diametrálním způsobem. Omán dokázal zlepšit tento subindex o 7 % na 81 % a obsadil v roce 2020 celkové 69. místo, což je o 9 % méně, nežli dokázala získat Nikaragua, která obsadila 35. místo. Nikaragua ale zaznamenala zlepšení o 26 %, tedy skoro čtyřnásobně více než Omán. Obě země si své postavení od roku 2007 v tomto subindexu zlepšily, Omán konkrétně o jedenáct míst a Nikaragua o 63.

Tabulka 12: Vztah oblasti zdraví v GGGI a GCI v Ománu

Omán					
	Index genderové rovnosti			Index konkurenceschopnosti	
	2007	2020		2007	2020
	97,1 %	96,1 %		75,7 %	81 %
% změna	-1 %		% změna	7 %	
Poměr pohlaví při narození	94,4 %	94,4 %	Zdraví	76 %	81 %
Délka zdravého života	103 %	100 %			

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z (WEF, 2007a), (WEF, 2007b), (WEF, 20019) a (WEF, 2021)

5.3 Oblast vzdělání

Celosvětově nejrozvinutějším pilířem indexu genderových nerovností je dlouhodobě účast ve vzdělání (*Educational Attainment*). Tento pilíř je jediný, u něhož některé země dokázaly zaznamenat genderovou rovnost. V roce 2020 byl počet těchto zemí 37 včetně zmíněné Nikaragui nebo České republiky s Botswanou. Omán především kvůli propadu v účasti v sekundárním vzdělání (*Enrolment in secondary education*) o 6,2 % na 93,8 % a nedosažením rovnosti v míře gramotnosti (*Literacy rate*), která se naopak ale od roku 2007 zvýšila o 12,5procentního bodu na 95,6 %, obsadil celkově s 97,7 % společně se Severní Makedonií a Zimbabwe 98.-100. místo v rovnosti ohledně vzdělání. Od roku 2007 se celková hodnota rovnosti ve vzdělání zlepšila pouze o 0,6 %, což je velmi obdobná změna, jakou má Nikaragua, která se zlepšila pouze v účasti v primárním vzdělání, kde v roce 2007 chyběly 2 % k dosažení rovnosti, která v Nikarague nyní panuje napříč všemi subindexy oblasti vzdělávání. Celkové zlepšení pilíře měla o 0,9 %. Vzdělanost se v obou zemích zvyšuje, což dokazují i procenta celkové účasti ve vzdělání, která se zvyšují. Například účast v terciálním vzdělání se v Ománu zvýšila na 55,6 % u žen a 26,4 % u mužů. Od roku 2007 je toto zvýšení v průměru o 182,7 % a u žen rovnou o 247,5 %. Tato celková změna ukazuje trend vzrůstající vzdělanosti ve světě celkově a schopnost využití vzdělání ženami.

Vzdělání má potenciální vliv na všechny pilíře konkurenceschopnosti, jelikož vzdělanost populace podporuje konkurenceschopnost obecně, čímž je obtížné vybrat pilíře, které vzdělání nejsilněji ovlivňuje. Vybrány byly pilíře, které jsou nejvíce spojené se vzděláním, tedy: infrastruktura, adopce ICT, dovednosti, inovační schopnost a obchodní dynamika. Prvním z výše jmenovaných pilířů konkurenceschopnosti, tedy infrastruktura, je velmi důležitým článkem pro konkurenceschopnost státu z hlediska přepravy zboží a lidského kapitálu. Hustější a kvalitnější infrastruktura státu zajišťuje snadnější transport a tím i snižování tím vzniklých nákladů. Tento pilíř vykazuje také nejvyšší zlepšení od roku 2007 v oblasti vzdělání u Ománu, konkrétně o 22,7 % na celkových 81 %. V žebříčku je díky tomuto výsledku na 28. místě v hodnocení tohoto pilíře, což je lepší výsledek, nežli získalo například Norsko, Brazílie i Nikaragua, která se umístila až na 104. místě s výsledkem 56 %. I přes tento nízký výsledek v roce 2020, zaznamenala jedno z nejvýraznějších zlepšení v infrastruktuře celosvětově od roku 2007, kdy se Nicaragua zlepšila o 86,6 %. Dalším subindexem spojený s přenosem, tentokrát informací je adaptace ICT. Rozšíření

komunikačních a informačních technologií pomáhá snižovat transakční náklady a urychluje přenos informací, zrychluje inovace a zvyšuje produktivitu země. Adaptace ICT je ve vývoji diametrálně odlišná mezi Nikaraguou a Ománem: jelikož Nikaragua dokázala v tomto subindexu zlepšit výsledek od roku 2007 pouze o 5 % na celkových 36 % a nedokázala se ani přiblížit výsledku Ománu ze zmíněného roku. Naopak výrazné 23% zlepšení zaznamenal Omán i v tomto subindexu a s 58 % byl v roce 2020 na 66. místě, což je o bezmála padesát míst lepší postavení, než má Nikaragua. Jediný ukazatel, který od roku 2007 zaznamenal v oblasti vzdělání propad, jsou inovační schopnosti, které jsou pro ekonomiku důležité především z hlediska tvorby prostředí pro inovace a obchodní modely. V tomto pilíři se měří míra podpory spolupráce, konektivity, kreativity a schopnosti nápady změnit v nové produkty a služby. Zde Omán od roku 2007 zaznamenal pokles o 18 %, tedy pouze o 0,4 % více nežli se propadla v tomto pilíři Nicaragua. Celosvětově tento propad znamená 57. místo. Naopak nárůst o 14,5 % Omán zaznamenal v dovednostech, kde se ukazuje vliv celkové vzdělanosti populace na produktivitu a efektivnější plnění práce. Se 72 % se Omán umístil na 38. pozici celosvětově, kdežto Nikaragua i přes vzrůstající vzdělanost a potlačení genderových nerovností se zlepšila pouze o 6,1 % a se 47 % je až na 116. místě.

Tabulka 13: Vztah oblasti vzdělání v GGGI a GCI v Ománu

Omán					
	Index genderové rovnosti			Index konkurenceschopnosti	
	2007	2020		2007	2020
	97,1 %	97,7 %		57,1 %	63,2 %
% změna	0,6 %		% změna	10,6 %	
Míra vzdělanosti	85 %	95,6 %	Infrastruktura	66 %	81 %
Účast v primárním vzdělání	100 %	100 %	Adaptace ICT	47 %	58 %
Účast v sekundárním vzdělání	100 %	93,8 %	dovednosti	63 %	72 %
			Inovační schopnost	50 %	41 %
Účast v terciálním vzdělání	100 %	100 %	Obchodní dynamiky	61 %	63 %

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z (WEF, 2007a), (WEF, 2007b), (WEF, 20019) a (WEF, 2021)

5.4 Politická oblast

Nejvýraznější změna mezi státy Nicaraguou a Ománem nastala v politické oblasti. Zatímco v Ománu přetrvává výrazný nepoměr mezi ženou a muži v politice, kdy změna od roku 2007 v pilíři politické zmocnění je sice o 17 %, ale celkově má Omán hodnocení 4,1 %. Tento výsledek řadí Omán na 150. místo v žebříčku politického zmocnění a v regionu mají horší skóre pouze Írán, Kuvajt a Jemen. V subindexu roky se ženou jako hlavou státu má hodnocení 0 %. Velkou roli zde hraje politické uspořádání, kdy Omán je absolutní monarchií a hlavou státu je sultán, což je dědičný titul a lidé si tedy nemohou zvolit hlavu státu. Ženy na ministerských pozicích je subindex, ve kterém mají právě ženy v politice největší poměr, a to 13,6 %. Ženy v parlamentu mají obsazení pouze 2,4 %. Opačná situace je v Nikaragui, která dokázala zlepšit postavení žen v politice o 234,8 %, což je jedno z nejvýraznějších zlepšení ze všech států a díky tomuto faktu je pátou nejúspěšnější zemí v tomto pilíři s výsledkem 60,6 %. Dokonce přesáhla rovnost u žen na ministerských pozicích, kde převládají v poměru 58,8 % k 41,2 %. Další subindex, ve kterém se Nikaragua blíží rovnosti jsou ženy v parlamentu, ve kterém panuje poměr 48,4 % žen k 51,6 % mužům a se skórem 93,8 % je Nikaragua v tomto subindexu nejúspěšnější stát. V posledních 50 letech měla Nikaragua také na 6 roků a 8 měsíců ženu jako hlavu státu a zde má hodnocení 15,5 %.

Rovnost v politice je z pohledu konkurenceschopnosti nejdůležitějším z ukazatelů, jelikož politika ovlivňuje celkové směřování státu úpravou mezinárodních vztahů, zákony či legislativními úpravami, např. právě v oblasti podnikání. Nejvíce ale ovlivňuje z pilířů konkurenceschopnosti instituce, makroekonomickou stabilitu a produktový trh. Omán zaznamenal u všech tří zmíněných pilířů propad, který v průměru činí 14 %. Makroekonomická stabilita poklesla o 20 % na 67 %. Naopak Nikaragua si zde od roku zlepšila postavení o 32,8 %, ale i přes tento vývoj je se 74 % na 93. místě celosvětově. Produktový trh, kterým se posuzuje otevřenost ekonomiky a rovnost podmínek pro firmy působící na daném trhu, zaznamenal u obou zemí pokles. Omán se celkově v tomto pilíři umístil v roce 2020 i přes zmíněný propad na 26. místě světového žebříčku, díky své otevřenosti ekonomiky (je 30. nejotevřenější na světě a subindex domácí konkurence má 27. nejlepší). Zatímco Nikaragua sice zaznamenala podobný propad o 3,5 %, v celkovém postavení je až na 98. místě se skóre 51 %. Její subindexy jsou diametrálně odlišné: zatímco otevřenost ekonomiky je pouze o tři místa horší, nežli má Omán, domácí

konkurenceschopnost je až na 130. místě, hlavně kvůli malé dominanci trhu ve světě. Posledním pilířem jsou instituce, které dle WEF hrají v konkurenceschopnosti stále menší roli. I zde obě země zaznamenaly propad. I přes fakt, že dvojnásobně větší zaznamenal Omán (přes 16 %), je tato země v tomto pilíři stále o 20 % konkurenceschopnější nežli Nikaragua, která má skoro i o sto míst horší postavení. Celkově, jak již bylo zmíněno, v politické oblasti konkurenceschopnost Ománu klesla o 14 %, kdežto Nikaragua zaznamenala zlepšení o 8 %.

Tabulka 14: Vztah politické oblasti v GGI a GCI v Ománu

Omán					
	Index genderové rovnosti			Index konkurenceschopnosti	
	2007	2020		2007	2020
	3,5 %	4,1 %		74,8 %	64 %
% změna	17,1 %		% změna	-14 %	
Ženy v parlamentu	2 %	2,4 %	Instituce	74 %	62 %
Ženy na ministerských pozicích	11 %	13,6 %	Makroekonomická stabilita	84 %	67 %
Roky se ženou jako hlavou státu	0 %	0 %	Produktový trh	66 %	64 %

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z (WEF, 2007a), (WEF, 2007b), (WEF, 20019) a (WEF, 2021)

Závěr

Tato bakalářská práce se zaměřila na zjištění vlivu genderových nerovností na konkurenceschopnost Ománu. Prvním krokem bylo zjištění postavení zemí a regionů v jednotlivých indexech. Tedy v indexu genderové rovnosti a konkurenceschopnosti. Porovnáním těchto zemí jsme získali grafický přehled, který nám poskytl pohled na jednotlivé státy, kde se u některých diametrálně lišilo umístění v celosvětovém žebříčku genderové rovnosti a konkurenceschopnosti. Cílem tohoto porovnání bylo získání širšího pohledu na vliv genderových nerovností na konkurenceschopnost celosvětově. Šetřením pomocí regresní analýzou se zjistilo, že při změně 1 procentního bodu u genderové rovnosti nastane změna 0,8767 procentního bodu u konkurenceschopnosti. Pomocí korelační analýzy byla zjištěna středně silná závislost 45,75 % těchto proměnných. Následně byly vytvořeny čtyři oblasti (politická, ekonomická, vzdělání a zdraví), do kterých byly zařazeny oblasti indexu genderové rovnosti a k nim přiděleny pilíře indexu konkurenceschopnosti, u kterých byla nejvyšší pravděpodobnost ovlivnění danými oblastmi genderové rovnosti. V těchto oblastech se poté zkoumala podobnost vývoje obou indexů u Ománu a Nikaragui. Za cíl bylo zjištění podobnosti vývoje genderové rovnosti s konkurenceschopností. Tato teorie se nepotvrdila, jelikož změna indexu genderové rovnosti v jednotlivých oblastech neodpovídala změně konkurenceschopnosti daných států. Změna byla buď minimální či opačná. Tedy genderová nerovnost neovlivňuje nebo ovlivňuje naprosto minimálně konkurenceschopnost daných zemí.

Seznam použité literatury

- BONITA, Ruth, Robert BEAGLEHOLE and Tord KJELLSTRÖM, 2006. *Basic epidemiology* [online]. 2nd ed. Geneva, Switzerland: World Health Organization [cit. 2022-05-11]. Dostupné z: <https://apps.who.int/iris/handle/10665/43541>
- CANN, Oliver, 2016. *What is competitiveness?* [online]. Geneva, Switzerland: World Economic Forum [cit. 2022-02-05]. Dostupné z: <https://www.weforum.org/agenda/2016/09/what-is-competitiveness/>
- DE PIZAN, Christine, 1996. *Book of the City of Ladies*. New York: Persea Books. ISBN 0892552301.
- EC, 1957. *Treaty Establishing the European Community (Consolidated Version), Rome Treaty, 25 March 1957* [online]. Rome, Italy: European Community [cit. 2022-02-16]. Dostupné z: <https://www.refworld.org/docid/3ae6b39c0.html>
- EC, 2007. *50 years of EU gender equality law* [online]. Brussels, Belgium: European Commission [cit. 2022-02-16]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/MEMO_07_426
- EC, 2021. *Competitiveness* [online]. Brussels, Belgium: European Commission [cit. 2022-02-16]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/reform-support/what-we-do/competitiveness_en
- EIGE, 2022. *O institutu EIGE* [online]. Vilnius: European Institute for Gender Equality [cit. 2022-02-16]. Dostupné z: <https://eige.europa.eu/cs/in-brief>
- EU, 2020. *Strategie pro genderovou rovnost: Dosavadní výsledky a hlavní oblasti budoucí činnosti* [online]. Brussels, Belgium: European Commission [cit. 2022-02-16]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-equality-strategy_cs
- HANČLOVÁ, Jana a Lubor TVRDÝ, 2003. Úvod do analýzy časových řad. In: *Úvod do analýzy časových řad* [online]. Ostrava: Ekonomická fakulta, VŠB-TU Ostrava. [cit. 2022-05-11]. Dostupné z: https://www.fd.cvut.cz/department/k611/PEDAGOG/VSM/7_AnalyzaCasRad.pdf
- HENDL, Jan, 2009. *Přehled statistických metod: Analýza a metaanalýza dat*. Praha: Portál. ISBN 80-7367-123-9.

- LITSCHMANNOVÁ, Martina, 2011. *Jednoduchá lineární regrese. Statistika I, cvičení* [online]. Ostrava: Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava [cit. 2022-05-11]. Dostupné z: https://homel.vsb.cz/~dom033/predmety/statistika/cviceni_priklady/14cRegrese.pdf
- MARTIN, Ronald L., 2003. *A Study on the Factors of Regional Competitiveness* [online]. Rotterdam: Cambridge Econometrics [cit. 2022-05-11]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/3cr/competitiveness.pdf
- OECD, 2022a. *Regulatory reform and competition policy* [online]. Paris: Organization for Economic Co-operation and Development [cit. 2022-02-15]. Dostupné z: <https://www.oecd.org/competition/reform/>
- OECD, 2022b. *The OECD and the Middle East & North Africa* [online]. Paris: Organization for Economic Co-operation and Development [cit. 2022-02-15]. Dostupné z: <https://www.oecd.org/mena/competitiveness/>
- OSN, 2022. *Dosáhnout genderové rovnosti a posílit postavení všech žen a dívek* [online]. Praha: Organizace spojených národů [cit. 2022-02-16]. Dostupné z: <https://www.osn.cz/sdg-5-dosahnout-genderove-rovnosti-a-posilit-postaveni-vsech-zen-a-divek/>
- STUART MILL, John, 2016. *The Subjection of Women: Original Edition of 1911*. Londýn: Reprint publishing. ISBN 9783959401746.
- UK Parliament, 2022. *Orator Hunt and the first suffrage petition 1832* [online]. London: Parliament of the United Kingdom [cit. 2022-02-15]. Dostupné z: <https://www.parliament.uk/about/living-heritage/transformingsociety/elections/voting/womenvote/parliamentary-collections/1866-suffrage-petition/the-first-petition/>
- UN, 1945. *Charter of the United Nations, 24 October 1945* [online]. Genève, Switzerland: United Nations [cit. 2022-04-26]. Dostupné z: <https://www.refworld.org/docid/3ae6b3930.html>
- UN, 2021. *Gender Equality* [online]. New York: United Nations [cit. 2022-02-04]. Dostupné z: <https://www.un.org/en/global-issues/gender-equality>

- UOHS, 2022. *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* [online]. Praha: Úřad pro ochranu hospodářské soutěže [cit. 2022-02-15]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/en/competition/international-cooperation/oecd.html>
- VČR, 2006. *Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen* [online]. Praha: Vláda České republiky [cit. 2022-02-16]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/rp/dokumenty/umluva-o-odstraneni-vsech-forem-diskriminace-zen-19711/>
- WB, 2022. *Markets and Competition Policy* [online]. Washington D.C.: World Bank Group [cit. 2022-02-14]. Dostupné z: <https://www.worldbank.org/en/topic/competition-policy>
- WEF, 2007a. *The Global Competitiveness Report 2008–2009* [online]. Geneva, Switzerland: World Economic Forum [cit. 2022-05-11]. Dostupné z: https://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2008-09.pdf
- WEF, 2007b. *Global Gender Gap Report 2007* [online]. Geneva, Switzerland: World Economic Forum [cit. 2022-05-11]. Dostupné z: https://www3.weforum.org/docs/WEF_GenderGap_Report_2007.pdf
- WEF, 2018. *The Global Gender Gap Report 2018* [online]. Cologny, Switzerland: World Economic Forum [cit. 2021-15-11] Dostupné z: <https://www.weforum.org/reports/the-global-gender-gap-report-2018>
- WEF, 2019. *The Global Competitiveness Report 2019* [online]. Cologny: World Economic Forum [cit. 2022-15-03] Dostupné z: https://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf
- WEF, 2021. *The Global Gender Gap Report 2021* [online]. Cologny, Switzerland: World Economic Forum [cit. 2021-16-11] Dostupné z: https://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2021.pdf
- WHO, 2022. *Gender and health, 2022* [online]. Geneva, Switzerland: World Health Organization [cit. 2022-02-05]. Dostupné z: https://www.who.int/health-topics/gender#tab=tab_1
- ZVÁRA, Karel, 2008. *Regrese*. Praha: Matfyzpress. ISBN 978-80-7378-041-8.